

PROVINCIAL LIBRARY
PROLETARI ВСІХ КРАІН, ЄДНАЙТЕСЯ!
MANITOBA

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

UKRAINIAN LABOR NEWS

Адреса:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor
Winnipeg, Man., Canada.

Address:
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man., Canada.

Виходить два рази на тиждень — в середу і суботу. — Published semi-weekly — on Wednesday and Saturday.

PIK V.

Ч. 89.

СЕРЕДА, 7. ЛИСТОПАДА 1923.

WINNIPEG, MAN.

WEDNESDAY, NOVEMBER 7th, 1923.

No. 89.

VOL. V.

1917 ШЕСТА РІЧНИЦЯ 1923

ШЕСТИ РОКОВИНИ ПРОЛЕТАРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Сьогодні робітничий Великдень — шеста річниця Великої Соціальної Революції Сходу. День радості і прокляття. Радіють працюючі цілого світа і проклинають дармоїди цілого світа. Кого, чому, за що?

Закутайте журну голову в туманні спомини і призабудьте, що ви тут, за тисячами миль від тої землі, яка вибухнула непогамованим гнівом поневоленних і з заліза та вогню зродила перемогу бідноті. Поглибіться в думки і в цей великий день перенесіться на перше побовище робітничих лав.

Це була не казка, а дійсність. Була великанська країна, а в ній пан і раб. Церкви тайли в золоті, а по бідних хатах пухнули люди з голоду. Гуділи дзвони, благословили різно народів. Рік за роком, 1914—1916. А з проповідниць греміли накази: "На небі бог, на землі цар. Модіться православні, бийте ворогів на фронтах, ваше бо єсть царство небесне!"

І вели на смерть мільйони. Хто залишився без рук або без ніг, тому чіпляли мідяний хрестик хоробрості, а хто йшов на гній в сиру землю, тому давали теж хрестик — деревляний.

По цілій країні коротали тяжкі дні безпомічні діти і жінки. В містах валилася пiana офіцерна і тінями бродили голодні робітники. По селах снувався сум, бо й земля була в неволі. Всесильний пан держав в руці не тільки села, але й землю на широчезних просторах. Закон царя.

Лилися ріки крові і ріки сліз, але хіба-ж бачив хтось це велике горе? Бачили і відчували тільки ті, що були гарматним мясом на фронтах і ті, що безпорадно билися з чорною долею в сумних робітничих та селянських хатах. Тяжкий біль зростав і руки рабів починали дрожати. Але з проповідниць греміли перестороги:

"На небі бог, на землі цар. Моайтесь і рікте один другого, ваше бо єсть царство небесне!"

Застував тяжкою булавою молодий, новий 1917-ий рік і певно та весело переступив через старого попередника. І його привитали кривавим-гримким:

— Урра-а-а! За батьошку царя і віру!
Але юнак тільки згрібно усміхнувся, бо він бачив наскрізь сиру салдацьку масу, бачив серця засохлих жінок і дітей, розумів сум села і придавлену лють фабричного міста.

Почалося швидко. Розлилася жовч рабів і раби стали вільними. Подетів стрімголов цар, а з ним його трон і корона. Але залишилися вірні слуги його — і перекинувшись лагідними ягнятами в вовчий шкірі, розмахуючи крилами панських фраків — в перший день ведикої радості повставших, сіли на місце царя і почали диктувати свої панські накази. Але розгнівані діти швидко зрозуміли, що за мало носити червону стрічку на грудях і ревіти про революцію. Треба, щоби та стрічка була в грудях, в серці. А по цілій країні, як і давніше, за царя, стогнав бідний люд в неволі, гинув тисячами на фронтах. Яка-ж річниця?

І не втерпіли бунтарі. Закосичили 7. листопада 1917 року міста і села червоними прапорами, гримнули салдами і покотилися гримкий могутній гомос по гнівній землі:

Смерть богам! На землі Ми! Вся влада працюючим! Вся влада радам!

Грянула робітничо-селянська Революція. Грянула накіпним болем, накіпним гнівом. Молот і Серп обєдналися в могутню армію і перед нею валялися розкішні палаати та віками латані звичай всімогучих панів. Диким вихром пронеслася Революція по цілій країні і біль перестав бути болем, і гнів став насолодою. Вчорашні боги душилися в крові, вчорашні раби ликували велику перемогу. Державну керму взяли в свої руки робітники й селяне, та сира салдацька маса яка була погноєм в обороні панських інтересів. Одного дня поневолені зрозуміли себе, заговорили однією мовою і — в історії всесвіту почалася нова сторінка.

Все це було шість літ назад. І це не казка, а дійсність. Перша в історії могутня, непобідима Соціалістична Республіка зродилася з великого гніву і болю, та своїм існуванням потрясла цілим світом.

І в цей день, рік річно, радо згадує 1917 рік кожний той, хто бажає визволення праці від неволі капіталу, визволення працюючих від безсердечного визиску буржуазії, селянина від ликувської опіки пана. Проклинає цей день той, хто держить мільйони в своїх закланих кістях, хто боїться освідомлення трудових мас і хто сидить на награблених мішках золота.

Для клясово свідомого робітника, без ріжницї нації і раси, день 7. листопада залишиться раз на все робітничим Великоднем. Бо Соціална Революція Сходу дала примір робітничтву і його ворогам, що великий ключ

Пролетарі усіх країн єднайтесь! — робітничтво може здійснити ділом:

Соціалістичною робітничо-селянською державою!

Жовтєва Революція освободила робітників і селян давньої Росії з під пановання буржуазії і дідачів. За приміром Росії підуть працюючі маси усіх других країн.

ІНТЕРНАЦІОНАЛ.

Вставайте гноблені й голодні
Робітники усіх країн!
З неволі й горя дна безодні
Повстати нам, вже час наспів...
Весь лад насилля ми зруйнуєм
Аж до підвалів, а потім —
Ми наш, ми новий світ збудуєм:
Були нічим, а будем всім.

Це вже буде послідній
Бій рішачючий за світ;
В Інтернаціоналі
З'єднаєть людський рід.

Лиш ми, робітники, лиш діти
Святої праці, всі будем
Землею разом володіти,
А паразитів геть зметем!..
І як грім гряне в час негоди
Та знищить всіх гіен, катів,
Тоді засяє нам свобода
В промінях соняшних лучів.

Це вже буде послідній
Бій рішачючий за світ;
В Інтернаціоналі
З'єднаєть людський рід.

Не хочем ласки від нікого:
Ні від богів, ні від царів!
Позбудеться ярма тяжкого
Сама сімя пролетарів.
Скинути гнет й здобути волю,
Відбити вкрадене добро —
Зумієм все лиш в лютім бою,
Лиш всі разом поборем зло.

Це вже буде послідній
Бій рішачючий за світ;
В Інтернаціоналі
З'єднаєть людський рід.

ОГЛЯД ПОДІЙ В РАДЯНСЬКИХ РЕПУБЛІКАХ.

Дня 7. листопада 1917 р. — Повалення правительства Керенського в Росії. Большевики-комуністи захопили владу в свої руки. Заведення радяньського правління.

ПЕРША РІЧНИЦЯ.

Дня 7. листопада 1918 р. — Підписання в Берестю Литовським мировим договором між імперіалістичною Німеччиною а Совітською Росією і близький кінець кайзеризму і самої війни.

ДРУГА РІЧНИЦЯ.

Дня 7. листопада 1919 р. — Всі старання альянтських держав і Злучених Держав повалити збройною сілою Радяньску Владу — не вдалися. В Угорщині і Баварії проголошено Радяньські Республіки, які пізніше зістали повалені. В Німеччині вибухли повстання Спартаків за захоплення влади. Повстання ці втоплено в крові робітників. Між убитими були Карл Лібкнехт і Роза Люксембург, провідники повстання. До здавлення пролетарської революції причинилися соціал-демократи з Носке на чолі. Підписано ославлений Версальський договір, яким віддано Німеччину на поталу альянтам.

ТРЕТЯ РІЧНИЦЯ.

Дня 7. листопада 1920 р. — Торговельні переговори між Совітською Росією а Великою Британією. Переговори ведуть О'Треді і Красін в Копенгагзі. Інші держави відмовляються визнати Совітську Росію в якій би то не було формі. Однак імперіалістичний залізний обруч довкола Радяньських Республік тріщить. Царські генерали Денікін, Колчак і Юденіч, підпомагані альянтами, цілковито розбиті. Розбитий також отаман Петлюра. Встановлення Української Соціалістичної Радяньської Республіки. Похід польської армії Пілсудского і недовитків Петлюри на Україну. Прогнання Польків і петлюрівців з України. Заняття Сх. Галичини Червоною армією. Червона армія під Варшавою, Відворот Червоної армії. Мирові переговори між Радяньськими Республіками а Польщею і підписання прелімінарного мирового договору. Ратифікування цього договору Совітською Росією і Радяньською Україною та Польщею. Поява царського генерала Врангеля на Кримі і успішна війна проти него.

ЧЕТВЕРТА РІЧНИЦЯ.

Дня 7. листопада 1921 р. — Цілковито розбиття ген. Врангеля. Підписання мира з Польщею. Бунт в кріпості Кронштад і його подавлення. Заключення торговельного договору з Англією. Італія, Німеччина і інші держави стараються навазати торговельні зносини з Радяньськими Республіками. Початок великого голоду в Приволжю.

ПЯТА РІЧНИЦЯ.

Дня 7. листопада 1922 р. — Борьба з голодом в Приволжю. Поміж робітників інших країн голодуючим. Голод в подудевій Україні. Представники Радяньських Республік на конференції з представниками буржуазних держав в Генуї і Гадзі. Заключення з Німеччиною Рапальського договору, яким Німеччина визнала Радяньські Республіки.

ШЕСТА РІЧНИЦЯ.

Дня 7. листопада 1923 р. — Голод цілковито зліквідовано. Урожай вище середнього. Велика сільсько-господарська вистава в Москві. Загальне економічне відродження в Радяньських Республіках. Торговельні зносини майже зі всіма країнами. Переведення українізації на Радяньській Україні.

А. Александрійський.

ЖОВТЕНЬ.

Ніколи вже не призабудем
Громоий тир воєно і сталі,
Як всі ми осінь роспинали
На мідних заревах борні.

Кривої ненависти жало
Палило гірні вогню,
І ойсьніть мрії проганяла,
Куді співали про весну.

Ах! було рабісно до болю,
Висадить в воздух будні літ!
І з чорної, столітньої неволі
Враз загорієть новий світ.

Ніколи вже не призабудем
Громоий тир воєно і сталі,
Як всі ми осінь роспинали
На мідних заревах борні.

СТОРИНКА 3 ІСТОРІЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА УКРАЇНІ.

Наш учитель, Фридрих Енгельс, у своїй книжці про селянську війну в Німеччині писав, що "паралель між німецькою революцією 1525 р. і революцією 1848—1849 рр. за надто впадає на очі, — хоч в обох випадках все таки є й різниці, що виступає дуже ясно". Нині ми, переживши на Україні велику революцію 1917—1920 рр., можемо сказати те саме, коли заглянемо майже на 4 століття назад у минулину, в добу козацької революції 1648—1654 рр., що в істориків іменується Хмельниччиною. Правда, різниця між цими революціями виступає ще ясніше, як між німецькими, але є й подібність, що ми її й побачимо після коротенького нариску козацької революції XVII століття.

Україна XVI—XVII віків була країною — степом, запустілою після попередніх завоювань татарського пановання, і в ній де-не-де розкидані були невеликі селища, залишені ще від киянських і татарських часів. Ця запустіла степова країна, що перебувала в становищі країни (теку) тодішньої польської феодальної магнатської держави — Річи Посполитої, — почала оживати в XVI—XVII століттях.

В цей час західна Європа переживала горячку початкового капіталізму, що пробуджував феодальне суспільство з натурально-споживчого господарства до торговельно-промислового життя, завязувалися зносини з Америкою, звідки палило до Європи золото, перетворюючись тут у капітал, і породжуючи промисловий розвиток. Розвиваються міські зносини. Добуте в одній місці переробляється в іншому й розкидалося по цілому світі. Жадоба наживи гнала людей у чужі краї шукати багатства. Чужоземці, побувавши на Україні, розповідали про неї, як про країну казкових багатств, де кожний злидар міг стати богатим. Через Балтійське море Польща починає ввозити українське зерно й ріжну сировину. Все це й приводить до хуткого заселення цієї степової країни *).

Суди сунуть польські пани шукати засобів, щоб поладжувати свої господарські справи, ріжні авантюри, дрібна шляхта тут козакує, суне сюди й селянство, тікаючи від панщини. Тут утворюється козацтво — верства військових поселенців, хуторян-халборобів і промисловців з їхніми "уходами" вглиб степу для заїзду доведцтва, бортиницьким бджільництвом, рибальством та инш. Економічна діяльність у тих умовах робила з козацтва військовий стан, бо йдучи на роботу доводилося брати зброю, щоб оборонитися від татарських і інших наїздників, а то й грабувати татарських чабанів.

Для польської держави козацтво було охороною її кордонів, за що й одержувало відповідну плату від уряду. Правда, уряд певно час намагався обмежити число козаків та підпорядкувати їх собі, що йому не дуже удавалося.

За війною колонізацією йшла сюди й колонізація магнатська. Феодальне право, як відомо, не знає землі без сеньора. Магнати одержують від уряду грамоти на такі порожні від сеньора, але заняті селянською й козацькою колонізацією, землі. На цьому ґрунті розгортається соціальна боротьба між польською шляхтою, представницею великої земельної власності з одного боку, і дрібновласницькими й трудовими класами української національності — з другого. Тут виступають не просто класи, але в значній мірі класи-національності — державний і недержавний народи; останній розглядався тодіш-

нім правом, як переможений, і підпадав під шалений вициск державної власності — національності. Сучасники характеризують це становище так, що українська селянська родина укривалась однією сирічиною, і за рідкий борщ, ходила в драгтах, а пашуочий народ мав усього адостал. В той час, як Київ складався з нічменних халуп, у Польщі зростали розкішні палаци.

Дрібним власникам-козакам довелось боронити своє право власності і спадку на землю, селянству — боротися проти панщини. При чім, козацтво складалося з дрібної шляхти, і з мішанства, і з верхів селянських, стояло в центрі суспільного устрою України і суспільних рухів.

Всі ці незадоволені елементи мали своїм центром Запорізьку Січ, організацію одночасно і господарську і військову. Ця представниця дрібної козацької буржуазії була організована зовсім не комуністично, як гадають деякі історики. Січ складалася із двох частин: "дуків" — багатіїв і "нетяг" — голоти і фактично правило перше коло, — з нього складалася й старшина Січі Запорізької. Ці дукі були й власниками човнів — цього основного "засрадя продукції" в тих умовах.

І от, коли зіткнулися дві соціальні сили — феодальна шляхта й усі соціальні групи, що стояли під нею, то козацтво у цій боротьбі займало до певної міри буржуазну позицію, борючись за приватну вільну власність, якої феодальне право за козацтвом не визнавало. Козацька буржуазія, на чолі з Богданом Хмельницьким і підняла повстання проти польської шляхти у 1648 році.

Треба сказати, що бунти козацтва проти шляхетського режиму Польщі, проти утисків і заборон уряду ходили в поході на Турків і Татар були частим і звичайним явищем. Напад Запоріжців на турецькі міста ускладняли дипломатичні відносини Польщі з Туреччиною. І от на заборону вийти в море, Запоріжці "вигребалися" в гору по Дніпру і тут знаходили ґрунт в незадоволеному панщиною селянстві і в містах, де власне й робила ширша політика (Київ з мішанством і його православною церквою). Всі ці бунти скоро втихомирювало коронне військо.

Але повстання Хмельницького перетворилося в переможну козацько-міщансько-хлоспську революцію в силу того, що вся країна зробилася горячим матеріалом. Козаки не могли терпіти конкуренції великих поміщиків і орендарів, кріпак-селяне боролися проти панщини, міста жителі і не терпіли здириства з них на користь польських привілейованих міст, міщанство домаглося волі торгу й ремісничої діяльності. Задущення козацького бунту в 1638 р., знищення морських човнів у козацької буржуазії й ріжні обмеження прав привели до об'єднання дуків і "нетяг".

Все це й надало революції широкого народного характеру і дала їй національно-релігійні гасла боротьби проти "неволі лядської" за волю козацьку й віру православному. Успіхові повстання сприяла ще й спілка з Кримською ордою і її участь в боротьбі. Крім терпів у ці часи недороди і загальної економічної скрути, і на війну з Польшею дивився як на спосіб поживитися і залагодити свою скруту. За цю татарську допомогу мусіло розплачуватись, звичайно, селянство. Хмельницький платив за неї людьми. 8.000 молоді пішло з татарською неволюю і на продаж на східні невольничі ринки. (Работорговля була тоді головною галуззю торгу).

Повстання, розлившись широко хвилею селянських виходів, підтримане міщанством, тодішніми пролетарськими е-

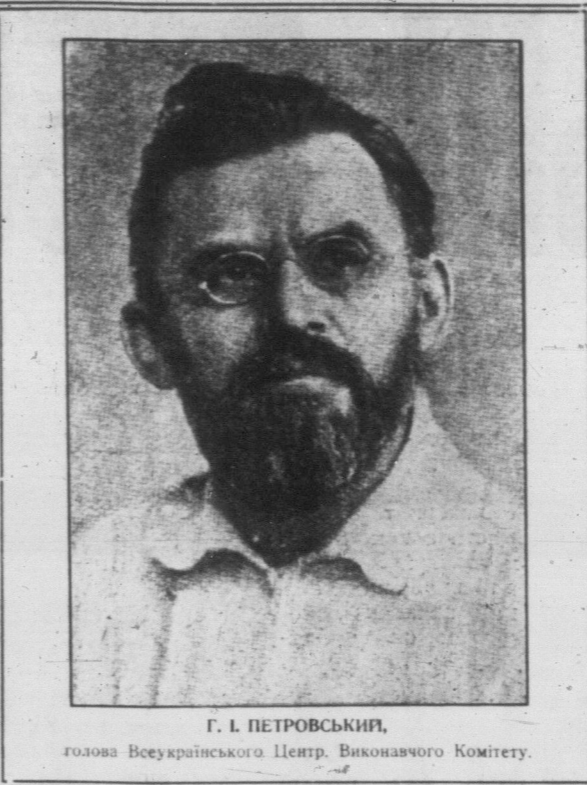
лементом, на чолі з козацькою буржуазією, під проводом Богдана Хмельницького, розгромлює польську армію (під Жовтими Водами — Корсуню); козацьке військо з тріумфом заняло Київ, Львів. Увесь шляхетський лад було знищено.

Козацька буржуазія розуміла родю народних мас у повстанні. Через те у своїх гаслах вона була демократичнішою за свою класову суть (як і всяка буржуазія під час революції). Це видно хоча б із заяв Богдана польським посланцям. Він грозився їм: "Допоможі мені все чернь до Люблина до Кракова. Як вона не зраджує, так і я не зраджу їй, це права рука наша". Але такі заяви мали лише агітаційне значення.

Козацька старшина не знала ніяких намірів боронити інтереси "черні". Козацтво протестує проти неволі взагалі а проти того, що "польське начальство поводитись з нами, людьми лядськими, гірше ніж з невольниками", козаки борються не проти панщини, чинили її повинностей, а проти того, що їй з них беруть чини, "як з інших хлопів", та ганяють на панщину "нарівні з міщанками".

Характерно, що виступаючи проти феодальної шляхти, козацька старшина увесь час орієнтувалася на короля. Богдан увесь час війни лишається його віроповідником, затягує рішучу боротьбу до виборів нового короля, підтримує певну кандидатуру і взагалі його політичний ідеал не виходив за межі централізованої абсолютної монархії з військовою диктатурою на чолі, що на Україні мала належати "війску запорізькому" і гетьманові. Він згоден навіть примиритися з магнатами, "тільки б війська запорізького слухались та на короля не брикались".

Це стремління козацьких верхів перетворитись у поміщиків, захопивши "порожні" землі польських втікачів-магнатів і привело їх до спілки з поміщицько-дворянською Московською шляхтою, як з польською шляхтою не вдалося договоритись. І цей союз з Московським, закріплений Переяславським договором у 1654 році, так само, як і угода з Польшею під Берестечком у 1649 р. направлений був проти свого народу. Не маючи сили сама

Г. І. ПЕТРОВСЬКИЙ, голова Всеукраїнського Центр. Виконавчого Комітету.

справитись з повстаннями селянам, а й нересторвним козакам приписується, щоб вони "панам своїм були послухні, як раніш, і ніяких бунтів і своєвольних вчинків не чинили". Коли селяне бунтували проти таких порядків, то послали на них військо, гетьман Богдан писав, щоб вони "всі по старому послушество оддавали".

Таким чином, козацька революція, почавшись під гаслом вибиття наріз під "лядської неволі" скінчилася тим, що "можнійшій" (зможною) пописались в козаки, а "подлійшій" (убогі) осталися в мужиках.

Майже нічого не одержало від революції селянство — хлоспство, що залишилося при своїх "звичайних обов'язках" — панщина. І хоч і стала земля "сподною", але спільність ця обмежувалася лише козацтвом, власне його старшиною, що почала захоплювати собі землі, перетворюючись у поміщицтво.

Це стремління козацьких верхів перетворитись у поміщиків, захопивши "порожні" землі польських втікачів-магнатів і привело їх до спілки з поміщицько-дворянською Московською шляхтою, як з польською шляхтою не вдалося договоритись. І цей союз з Московським, закріплений Переяславським договором у 1654 році, так само, як і угода з Польшею під Берестечком у 1649 р. направлений був проти свого народу. Не маючи сили сама

справитись з повстаннями селянам, а й нересторвним козакам приписується, щоб вони "панам своїм були послухні, як раніш, і ніяких бунтів і своєвольних вчинків не чинили". Коли селяне бунтували проти таких порядків, то послали на них військо, гетьман Богдан писав, щоб вони "всі по старому послушество оддавали".

Таким чином, козацька революція, почавшись під гаслом вибиття наріз під "лядської неволі" скінчилася тим, що "можнійшій" (зможною) пописались в козаки, а "подлійшій" (убогі) осталися в мужиках.

Майже нічого не одержало від революції селянство — хлоспство, що залишилося при своїх "звичайних обов'язках" — панщина. І хоч і стала земля "сподною", але спільність ця обмежувалася лише козацтвом, власне його старшиною, що почала захоплювати собі землі, перетворюючись у поміщицтво.

Евген Григорук.

БОРОТЬБА.

Холодний день... І пусто скрізь...
І перший, чистий сніг...
Хтось через вулицю з воріт
Тривоже перебіг.

Ревіли довіта гудки,
Та не пішов нікто,
І місто повне життя,
Мов смертю повіто.

Смерка... Кожен в самоті,
Заліз в закуток свій.
Навс над містом, як мара,
Страшний, останній бій.

Вітер вулицями віє,
Снігом вє вперед, назад,
По-від мурами чорніє,
Тінь позмурих барикад.

Ледве чути тихий гомін,
Під ногами сніг рипить.
Против фабричний комин
Потемніло блакить.

Ідути!
— Нахились, нахились!
І власного серця не чути,
І руки за любу озлились.
Держись!

І бились завзято... І билась ося ніч
До зорі...
Вогнисто пожежі світило на січ
До зорі...
І подум'ям вітер кружав у горі.

На ранок скінчилося... В холодні сніги
Поїде не один головою...
Червоном знаменом крутила юга
Над ярбом.

СІЛЬСЬКИЙ ПРОЛЕТАРІЯТ В СОЦІАЛЬНІЙ РЕВОЛЮЦІЇ.

Зі зростом соціальної революції в Європі насувається чимраз острійше питання, яку роль відіграє в тім процесі село, а то в приготуванні, як це вдається переведенню та в закріпленню революції. Село — під яким розуміємо малого, класово не одностайного, розділеного на ріжні частини продуцента, який, є консервативним фактором, що поміг збудувати буржуазний устрій та є його опорою.

Але село, себто селянство, не становить одноцілої класи. Коли взяти під увагу земельні відносини котрої небудь західної країни, то побачимо там три головні категорії селянства, які не мають спільних інтересів і дуже часто в буденнім життю себе взаємно побороють, а то: багате селянство (куркулі), середньо-заможне селянство та сільський пролетаріат, зложений з найбідніших верств. Коли село загально ворожо ставиться до соціальної революції, то підходить об'єктивно до його соціального складу, можна його в часі революції не лише знеуралізувати, але вразі потреби використати декотрі верстви в користь революції.

Велика революція на Сході дає нам в тім напрямі незрівнянний матеріал. Примір російської революції стає через це ще більше навчальним, що в

Уже з цього можна бачити, що позиція козацької буржуазії на чолі з Богданом Хмельницьким в революції XVII в. була прообразом позиції сучасної української буржуазії на чолі з Симеоном Петлюрою в революції XX віку; ця сучасна буржуазія, розриваючи з робітничо-селянськими масами своєї країни, шукає спільників проти нього в імперіалістичних державах. Але як бачимо, і є велика різниця. Тоді як у XVII столітті перемогли: "Варшавське сміття, Грязь Москви, Ваші пани — Ясновельможні Гетьмани", як писав про козацьку старшину наш музикньо-пролетарський поет Тарас Шевченко, то теперішнє варшавське сміття, грязь Парижу доживає свої останні дні в передпокоях своїх панів імперіалістів, а визволений наріз робітників і селян творить своє життя і свою державу — Українську Соціалістичну Радянську Республіку.

Андр. Річ.

У всіх західних країнах відносини між селом а містом є більш сприятливі для індустрії, чим в Росії. Всюди є там значне число сільського та міського пролетаріату, зорганізованого в профспілках. Це є великий здобуток західного пролетаріату в порівнянні до пролетаріату Росії, однак той здобуток лише тоді може бути використаним, коли західний пролетаріат зуміє оцінити, яке велике значення має сільський пролетаріат в часі революції і в часі переведення її завдань.

Червоний Профінтерн, виходячи з досвіду російської революції, повинен звернути увагу західного пролетаріату на значення сільського пролетаріату в надходячій класовій боротьбі, повинен висунути першорядним робітничим питанням про зорганізування та здобуття сільського пролетаріату для своїх ідей.

Пролетаріат мусить знати, як в горожанській війні, в її найгорячіших хвилях знеуралізувати село, навіть його багату верству. Як це вдається переведенню та в закріпленню революції? Через створення спеціальних комітетів з найбіднішого населення села (комітетів незможних селян), які розложили село та несли ідею соціальної революції між мужиків.

В країнах, де з вибухом революції будуть сильні профспілки сільського пролетаріату, не буде потреби творити "запасних організацій", як комітети незможних селян, а це тому, що профспілки понесуть попереду революції у всі закутки села.

На жаль не є воно найкраще з організацій сільського пролетаріату в західній Європі, хотів там хвалитись своїми профспілками. Загальний революційний рух 1919—20 рр. вплинув на ту відстау категорії робітничства, але в періоді офензиві капіталу профспілки сільського пролетаріату потерпіли найбільше. Іх розбито, бо буржуазія вповні була свідомо того, яке значення має здука революційного міста з відсталим селом. Селянство є посліодною опорою і надією реакції, тому буржуазія не хоче так легко дати собі вивратити з рук селянську армію.

Тому революційні робітничі мусять з поліційною енергією приступити до організування сільського пролетаріату і кинути питання селянським масам: З ким ви йдете? З революційним, чи реакційним містом? Селянство як клас не є спосібна правити сьогодишню державою, воно має лише змогу одну або другу класу, борючись о владу, піддержати. Тому з'ясування цього питання повинно відбутися ще на передбідній революції, щоб мати дійсний перегляд сил.

Кинений Комінтерном клич "вада робітникам і селянам" сповнить своє завдання щодо поставлення селянства по стороні пролетаріату тоді, коли будемо мати на селі сильні, знаменито з'організовані пролетарські позиції.

З якої точки погляду не підійдемо до цього питання, то дійдемо до заключення, що місто завжди буде вести село. Той провід може бути насильним або добровільним. Добровільним буде тоді, коли вибух революції застане сильні профспілки сільського пролетаріату.

Як можна сворити сильні профспілки, коли сільський пролетаріат навіть в поступових країнах з трудом видає відповідних провідників? Тут є конечною організаторська та політична поміч міських професійних центрів. Мійське робітничтво мусить помочи людьми і всімакими іншими засобами своїм відстаим братам на селі — і тоді потворед революційним робітничим хвилі рішать в соціальної боротьбі.

А. Лозовський.

"КОСМОС"

УКРАЇНО-АМЕРИКАНСЬКЕ ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО

Досі вишли з друку слідуєчі книжки Видавничого Товариства "Космос":

- ТЕОРІЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛІЗМУ. (Н. Бухарин.) 325 сторін \$2.00
- КАРЛ МАРКС, ЙОГО ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ. (Ю. Стеклов.) 112 сторін25
- ЧЕРВОНА ЗОРЯ (УТОПІЯ). (А. Богданов.) Друге, переглянуте видання. Переклад Ост. Ніткі, ілюстрації Ів. Бабія. 160 сторін .25
- ПОРАДНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. (Проф. О. Сивявський.) 150 сторін35
- МАТЕРІАЛІЗМ—ФІЛОСОФІЯ ПРОЛЕТАРІАТУ. (Горьк.) 112 сторін25
- ЗАРОБІТНА ПЛАТА, ЦІНА І ЗИСК. (Карл Маркс.)20

Замовлення на ці книжки разом з грішми посилайте до:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts. — Winnipeg, Man.

*) Докладніше про це у проф. Сабаченка "Організація господарства України от Хмельниччини до мирової війни", том I, зідки взято матеріал для економічної частини статті.

PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

ЯК ВІДБУЛАСЯ ЖОВТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ?

Було це літом 1917 року. Накрути лютувала хуртовина... То була хвиля ненависті й обурення, готова що хвилями перейти в отверте повстання.

Хвилювання охопили широкі маси робітників селян, солдатів в Росії й в Україні.

Під впливом цих хвилювань організувався Військово-Револуційний Комітет, що мав керувати неминучим отвертим повстанням. Цей Військово-Револуційний Комітет агрутував біля себе всіх незадоволених робітників і солдатів, і до нього пофактично всі революційні сили.

На фронті становище воєнок ставало щораз гірше. Наближалась осінь з дощами та грозою. Харчів було мало, не було ні близи, ні зимової одежі... Що робити? Як закінчити війну?

"За кого й для чого ми будемо воювати, чи за наших ворогів? Годі зупинитися над нами! Годі лити братерську кров!"

Так говорили солдати на фронті.

І ціла низка делегатів потяглася до Петрограду, до Військово-Револуційного Комітету. Іх стала армія з фронту.

"Доки гитиметься наше нестерпне становище?" — говорили делегати. "Від імені армії заявляємо, що коли війна не припиниться, то вся армія розійдеться. Більше воювати ми не будемо".

"Геть війну! Геть той уряд, що ллє нашу кров для інтересів капіталістів. Ви кажете, що влада мусить перейти до рук Рад, — так чого ж гаятися? Для чого вагаться? Беріть її. Увесь фронт на вашому боці, він увесь за вами!"

А поруч з настроєм армії артастало обурення робітників і селян. Палка агітація йшла проти тимчасового уряду. Мітинги відбувалися безупинно — на заводах, у касарнях, на вулицях. Заклик до повстання приймався з захватом. Не менше обурення охопило й селян. Селяне голодували. Всі краї, молоді сили загинули на війні. Револуційна обидла їм землю, а насправки дає смертельні кулі.

Трудове селянство щораз більше губило терпець. "Візьмемо нашу землю самі, візьмемо її силоміць — вона наша!"

Але коли селяне стали захоплювати у поміщиків маєтки, тимчасовий уряд відповідав арештами, тормою, а це ще більше розпалювало ненависть до тих, хто правив країною.

Весьому трудовому народові стало ясно, що владу треба вивести з рук тих осіб, що захищають буржуазію та дурять народ.

Треба створити владу пролетаріату, або, як кажуть, диктатуру пролетаріату. Ця влада є влада рад.

Настрій зростає. Револуція насувалася. Вона йшла з півночі, вона йшла з гуци революційних мас. Саме життя підготувало револуцію. Вона була немінуча. Її вимагали всі трудящі: селяне, робітники, солдати.

Тимчасовий уряд зовсім збентежився. Керенський вирішив викликати з фронту кілька батальйонів, що повинні були впернаті з бунтівниками. Він сподівався на свій вплив, який мав в один час на воєнків. Та солдати, одержавши наказ Керенського, не дали себе обдурити. Вони зразу ж дали телеграму до Військово-Револуційного Комітету: "Накличуть у Петроград. Не знаємо для чого. Просимо пояснити".

Військово-Револуційний Комітет у своїй відповіді прохав війська поки що не рухатися з місць і негайно вислати делегатів. Прибувши до Петрограду і довідавшись, в чім тут річ, делегати заявили, що всі батальйони вірні Військово-Револуційному Комітету.

в розпорядження Військово-Револуційного Комітету.

З'язок з фронтом не припинявся увесь час. Делегати приходили по нові відомості, по нову літературу. Вони розносили по всьому фронту радісну вістку, що війна скоро припиниться, що революційний наряд вимагає одного:

"Вся влада радам!"

І в один могутній клич: "скоріше до бою!" злилися голоси всіх робітників і солдатів. Час рішучого бою наближався. На всі вокзали (Зеліничі діври) призначено комісарів. Останні обов'язки були щільно стезити; щоб до Петрограду не пробрався війська, підслани підступним способом Керенським. Почта, телеграф, телефон ретельно охоронялись. Охоронявся й оточений був з усіх боків і Державний банк.

Військово-Револуційний Комітет засідав безупинно — і в день і вночі.

Сюди сходилися всі відомості: про пересування військ, про настрій робітників і солдатів, про мітинги в касарнях, на вулицях.

Рух був безупинний. Кожний почував, що він на передодні важких подій... А Керенський все ще не втрачав надії врятувати буржуазний уряд. Він наставляв, що тимчасовий уряд (Керенського) отолосив більшовиків-бунтівників, що їх жалди суворі кари. Одна за одною стали одержуватися відомості про арешти, про задуманий вихід у помешканню, де засідав Військово-Револуційний Комітет.

Але членам Револуційного Комітету не страшились ніякі погрози. Вони ні на одну хвилину не кидали своїх місць. Вони спали на стільцях, на підлозі, спали уривками. Що хвилями їх будили телефонні дзвінки.

Ніч з 24. на 25. жовтня була найважливішою. Одержано вістку, що тимчасовий уряд стягнув воєнків, офіцерів, деякі військові частини.

Негайно видано наказ виставити на всіх шляхах до Петрограду загони вірних солдатів. Нааустрич урядовим части-

нам вислали кращих агітаторів, що мусіли розповісти те, що відбувається тепер в столиці.

Чергові цілу ніч чатували по всіх полках.

Видано було наказ не допускати ніяких погромів і в разі виступу чорносотенних банд пустити в хід зброю й діяти нещадно.

Револуційний наряд мусів перемогти!.. Ця тривожна ніч мала це вирішити.

Великий день — день 25 жовтня 1917 року добре пам'ятають всі. Це дарма ж ми святкуємо його. Це є день Великої Жовтневої Револуції, що вирішив долю змушеного народу.

У цей день партія більшовиків кликала всіх до зброї, на рішучий бій... "Ті, хто ще вагається, зараз мусять відкинути свої вагання. Не можна стояти осторонь!.. За нами, або проти нас! За трудящих, або за гнобительців! Ми кличемо всіх трудящих... всіх тих, хто ненавидить так само, як і ми, рабське ярмо поміщиків і фабрикантів — усіх кличемо ми до побідоного бою!"

І на цей бойовий клич стали збиратися робітники й солдати. Всі захоплені були одним бажанням: умерти або перемогти!..

І вони перемогли!.. Перемогли робітники і солдати — творці нового пролетарського життя, будівники нової робітничо-селянської держави... Вони перемогли!.. Солдати й робітники захопили Зимову Палату, арештували міністрів, роздушили опір воєнків, — бо посиділи вони на допомогу своїм друзям-капіталістам, — виврали владу з рук тимчасового уряду та передали всю владу Радам.

Із цього знаменного дня — з 25. жовтня 1917 р. утворилася Радянська влада та Радянська Республіка. З цього часу пролетаріат на руїнах знищеної буржуазної держави утворив свою робітничо-селянську державу, встановлює, як казуть, диктатуру пролетаріату.

Це значить, що вся влада над рештою класів перебуває в руках робітників.

Отже суть рад полягає в тім, що всяким селом, всяким містом править сам селянин та робітник.

А що зробила радянська влада для трудящого народу? Вона зробила те, чого не зробила й не могла зробити ніяка інша влада.

Як тільки вибухла жовтнева револуція та повалено тимчасовий уряд (Керенського) зараз видано декрет (закон) про те, щоб у поміщиків забрати землі, а у капіталістів — фабрики й заводи. Такий закон могла видати тільки радянська влада, бо це й є самі селяне та робітники.

А селянин добре знає, що не поміщиків, що сам не працює, треба залишити землю. От узали всю землю та й віддали селянам — тим, хто працює над нею, тим, хто сам на себе робить. Так само добре знає кожний робітник, що на фабриці працює він та його брати, і що фабрикант сидить тільки на його ший. От він і вирішив, що всі фабрики й заводи повинні перейти у власність держави.

Такого ладу не знає ні одна держава в світі. Бо по всіх

країнах влада перебуває в руках буржуазії, і тільки в Радянській Республіці країною правлять робітники й селяне.

Хто ж створив цей лад в Радянській Республіці?

Знов таки Жовтнева Револуція! "А як же радянська влада вирішила справу війни?" — запитає ви.

Вона зробила так, як того вимагали інтереси селян та робітників.

Як тільки влада опинилася в руках робітників і селян, відразу ж війна й припинилася... "Але ж вона знову відновила всі, і комуністи закликали на це війну?" Запитання ці я передбачаю, і мені зараз адатється, що я їх чую з ваших уст.

Так, правда ваша. Ваше запитання правдиве. Справді була війна — і найдовіша війна на Алясці? От у чім питання.

Не ту війну продовжувала радянська влада, що потрібна була Мільковим та Гучковим; не ту війну, що народні вороги хотіли довести до "переможного кінця", задля своїх баршів, а ту війну, що мусіла оборонити все те, а саме та радіне, що така народній Жовтнева Револуція!..

З усіх кінців Росії збіглися вірні оборонці буржуазії і своїми острими зубами хотіли розірвати нову державу на шматки. Буржуазія ненавиділа Радянську владу, бо ця позбавила її всіх прав та стала захищати виключно трудящих. Вони сподівалися повернути ще той золотий час, коли можна було вимоскувати всі соки з робітників і селян. І от злилися оборонці капіталістів: Колчак, Денікін, Врангель, Юденич, — хто не пам'ятає цих царських генералів, що підняли свій меч проти робітничо-селянської влади, бажаччи дужим ударом віддати їй голову?!

Чи могла Радянська влада не закликати до зброї? Чи могла Радянська влада скласти руки й сказати: "Відрубайте нам голову — ми не будемо оборонятися, ми не будемо воювати".

Так відповідали могли тільки вороги народу, але не Радянська влада.

Колі Радянська влада не стала оборонятися від нападів Колчака, Денікіна, Врангеля та інших, то що було б?

Робітничо-селянську владу було б знищено, а поміщиків і фабрикантів знов стали б наувати!.. Ми знов повернули б до старого життя: до царя, до поміщика, що забрав би знов собі землю, до капіталіста, що пригнічує кожного робітника... Знов було б готів шибениці, торми, розстріли!..

А спитаєте селян і робітників, чи хочуть вони повернутися до старого життя? Чи хочуть вони владу свою, що за неї борючись, зі зброєю в руках, знов повернути своїм ворогам?..

Колі державна влада в руках робітничого класу, коли цій державній владі належать усі виробничі, — лишається тільки завдання: кооперувати населення.

Н. Ленін.

Могутній крик вивертає з грудей всього народу: ні, ні, ні!!!

Значить, лишилося одне: боротися до останньої краплі крові та продовжувати війну до того часу, поки не будуть знищені всі банди, що насмілилися підняти руку проти кровю одуботої Радянської влади.

Такої війни вимагала Жовтнева Револуція, бо адуботки її були занадто дорогою революційному народові!..

Тепер став яено, чому при найменшій спробі з боку ворогів зробити напад на Радянську владу, з усіх сторін Радянської Федерації збираються селяне й робітники, йдучи до Червоної Армії з твердою рішучістю грядуть захищати свою Республіку.

І серед цих стійких червоноармійців є багато робітничо-комуністів, що своїм ентузіазмом запалюють своїх братів, ведуть за собою сотні тисяч решти воєнків та відвагою й самовідданістю димуть цілий світ. Червоноармійці чудесно розуміють інтереси свої і всього народу!

Колі радянська влада загниє, і владю знов опанують поміщики та фабриканти, то що чекає трудящих надія?!

Вічна-скрута, холод і голод, алідні — ось що принесе їм влада капіталістів. Селяне й робітники добре знають уже, яке буде їхнє життя.

О, вони скоштували солодощів кулака своїх ворогів! Вони добре пам'ятають цей важкий тигар, що спини їхні від нього ще не випростувалися!.. Натомість при радянській владі, себ-то при своїй власній владі, робітники й селяне улаштувають своє життя так, як самі вони захочуть!..

Вони кажуть: "Державна влада — пролетарська... Самі ж ми її й налагодимо... Грабінницька війна зруйнувала нашу країну... Так що ж? Ми візьмемося за роботу й відбудуємо своє господарство... Адаже воно наше... Радянська влада — то влада наша... Не вороги наші, не поміщики й капіталісти видають для нас закони... Ці закони були для нас мукую, а для них — радістю; для нас — рабство, а для них — воля... Ми видіємо закони, що захищають нас, а не наших ворогів. Сьогодні нам погано, але лише, як було вчора, зате завтра нам може бути добре. Ми самі керуємо державним кораблем, ми направляємо його в усі бокі, як нам бажано... Корабель цей буде плисти безупинно до того часу, поки не припливе до землі обітваної, до країни наших мрій — до царства комунізму!"

Колі державна влада в руках робітничого класу, коли цій державній владі належать усі виробничі, — лишається тільки завдання: кооперувати населення.

Н. Ленін.

НАВІЩО ПЕРЕВОДИТЬСЯ УКРАЇНІЗАЦІЮ?

З усіх внутрішніх справ Радянської землі в теперішні дні, без ніякого сумніву, найважливішою є справа національна, що коренем своїм углибилася у справу соціальну, у взаємовідношення пролетарів і селян.

Історія зробила те, що пролетаріат у Радянській Республіці здебільшого російський або зросійщений, а селянство кріпко держиться своєї прадідівської місцевої мови. І коли стався радянський переворот, утворилася робітничо-селянська влада, виійшло з початку більшість населення України, як і в інших республіках, що пішли на союз із Росією, говорива своєю українською, грузинською, татарською та іншими мовами, а влада приписувала, насадувала мовою русською; комуністична партія, ядро якої складалося з руських пролетарів, уживала в своїй пропаганді теж мови руської й профспілки через те саме проводили свою працю мовою русською; весь центр радянський проводив свої справи мовою русською, а за ним, звичайно, всі місцеві органи аж до сільської ради.

Між селянством і пролетаріатом злигала прірва. На словах говорилось про рівність нації, а насправді той рівності не було, українська мова, мова величезної більшості населення України, занебувалася. І це в той час, коли кождому ясно, що таке становище було шкідливо для розвитку комунізму, для перемоги революційного руху. Він затамувався, бо комуністичне слово, революційний заклик, загальна освіта, книжка, газета давалася не в рідній, зрозумілій мові, давалася в мало приступному виді.

Це не робилося зі злої волі чьієїсь. В час військової боротьби, голоду, руйни, в час коли інтелігенція саботувала радянську владу, веліла йти за Петлюрою — не було змоги приступити як слід до освітньої роботи й розбиратися якої мови вчити, яку школу запроваджувати. В перший день жовтневої револуції було проголошено рівність націй, рівність мов — і по тому діло стало, в житті не переводилось, бо пролетаріатові було досить клопоту із більш нагальними, неучиними справами.

Через цю вимушену байдужість находились люди, що й цю паперову рівність порушували, виявляючи свій російський великодержавний націоналізм. Нікому на думку не спаде прихавши десь до Франції примушувати слухати своєї нефранцузької мови. Кожний, хто б хотів навчати чогось Японців, з початку сам навчився б японської мови. У нас було трохи інакше: користуючись з того, що російська й українська мова подібні, що колишнє російське панство змушувало сотні років селян слухати своїх російських наказів, ці люди бездумно повторювали і "українська мова — петлюрівська, контрреволюційна, а от російська — це мова революції", забуваючи, що цією мовою говорив і Колчак, і Денікін, і Врангель, і що взагалі мови не може бути революційної чи контрреволюційної, а кожда мова може служити яким завгодно цілям і цілям української мови тепер у Радянській Республіці — служити револуції й ширити комунізм.

Говорили і так: "російська мова — мова пролетаріату, а українська — це мова хахлів, мужиків". Яна може бути між ними рівність?

І забували вони велике слово нашого вчителя тов. Леніна з одної статті його про національну справу. І пише Володар Іліч там:

"Що важне для пролетаріату? Для пролетаріату не тільки важно, але й необхідно забезпечити собі як найбільше довіря в пролетарській класовій борні з боку іноземців. Що ж для цього потрібно? Для цього потрібно не тільки формальна рівність, для цього треба навіть винагородити так чи інше своєю поведінкою або своїми уступками до іноземців те недовіра, ту підозрілість, ті об-

разі, що в історичному минулому понадавала була їм можливість великодержавна нація. І гадаю, що більшість комуністичної посяновати це дали не доводиться... Ні до чого так не чути образи нації, як до почуття рівності, й порушення цієї рівності, хоч би з необречності, у жарт своєї товаришам-пролетарями. Ось чому в даному разі краще переселити в уступках, ніж не доселити, ось чому в даному разі корисний інтерес пролетарської солідарності, а значить, більшість населення України, і пролетарської класової боротьби, потребують аби ми ніколи не ставились до національної справи формально, але завжди мали на оці ріжницю між нацією пригнобленою або малю і нацією гнобительською або великою!.."

Цю ріжницю тов. Ленін пояснює так:

"Інтернаціоналізм з боку нації гнобитель, або так званої великої, нації великої її своїми насильствами, великої тільки, як велика держави) мусить подігати не тільки в абрежеженні формальної рівності, але й у такій нерівності, яка показує з боку нації-гнобительки, нації великої ту нерівність, що складається в життєво фактично. Хто не розуміє цього, той не розуміє справдішого пролетарського відношення до національної справи, по суті лишилася в думках дрібно-буржуазними й тому до цих думок не може не скоюватися те хвиляни!"

Так навчав нас наш великий учитель. Він яскраво доводив, що має бути не тільки рівність націй, а навіть нерівність у бік переваги для націй малих, націй копес пригноблених. Пролетаріатова задача — їм допомогти одуботи культуру, освіту на рідній мові, заплити колишній провини царського уряду, російської буржуазії, винагородити за колишній образ "хаклам". Інакше — недовіра, інакше — прірва між двома борцями на єдиному революційному фронті проти буржуазії, між робітником і селянином.

Отже в імя цього слова, що на йому держиться вся революція, вся радянська влада, збудована встанови XII з'яду Р.К.П., в імя цього ми на Україні обстоємо українізацію, широкий ужиток в радянських, партійних і професійних установах української мови.

Не населення має навчатися мови влади — влада має говорити мовою більшості населення. Звідси постаново, аби протягом року всі радянські службовці на Україні вчили цю мову, як не знають, а як даці не знають — заплитимуться. Звідси постаново, щоб і Всесвітнємісце та професійна-спілка робітників, що найбільше стотить до села — перша перейшла на українську мову. Звідси слова про те, що великий, хто перешкадатиме цій серйозній політичній справі, буде ворогом робітничо-селянського союзу, а значить приятелем контрреволюції, помічником розриву двох стовпів радянської влади.

І то не в імя тільки на Україні!.. На півно союзну республіку дивляться десятки народів, що чекають на слухний час, аби скинути владу буржуазії. І кожний питає: "як же буде тоді з нашою культурою, з нашою мовою? Чи не доведеться слухати чужомовних наказів?"

Хто скинотить, да навіть байдуже станиться до постанов XII з'яду комуністів — той проти Всесвітньої Радянської Республіки, проти всесвітньої револуції.

Серед членів Всесвітнємісця не знайдеться таких, що як каже тов. Ленін, "скоуються до дрібно-буржуазних думок". Іхня думка працюватиме по пролетарському і всіце кожду вірив в пролетарській класовій борні з боку іноземців. Що ж для цього потрібно? Для цього потрібно не тільки формальна рівність, для цього треба навіть винагородити так чи інше своєю поведінкою або своїми уступками до іноземців те недовіра, ту підозрілість, ті об-

С. Пилипенко.

Прапор комуні — це прапор освеситної республіки.

Бігелес.

ЩО ТАКЕ РАДЯНСЬКА ВЛАДА ТА ЧИМ ВОНА РІЖНИТЬСЯ ВІД ІНШИХ ВЛАД?

Радянська влада — це от що:

У кождому місті, найбільшому й найменшому, у кождому селі, в кождій волості трудящі мають право вибрати депутатів. Кожний працюючий має право, як тільки минуло йому 18 років, вибрати і самому бути вибраним.

Таким чином, кождий робітник, селянин, робітниця, селянка — великий хто тільки живе зі своєї власної праці, користується цим правом. Користуються ним, звичайно, й червоноармійці, бо вони виконують найтяжчу працю — вони є оборонці великої нашої Жовтневої Револуції.

Але не можуть бути вибрані й не можуть вибирати всі ті, хто живе на чужій копт, а сам не працює. Фабриканти, крамарі, купці, попи, шини та всякі інші дармоїди — ніхто з цих ворогів народних не має місця в Радах.

І справді: тільки трудящій розуміє інтереси своїх братів і тільки трудящій може урядувати справи трудового народу.

Такої влади, шпро народньої, не знає ні одна країна в світі.

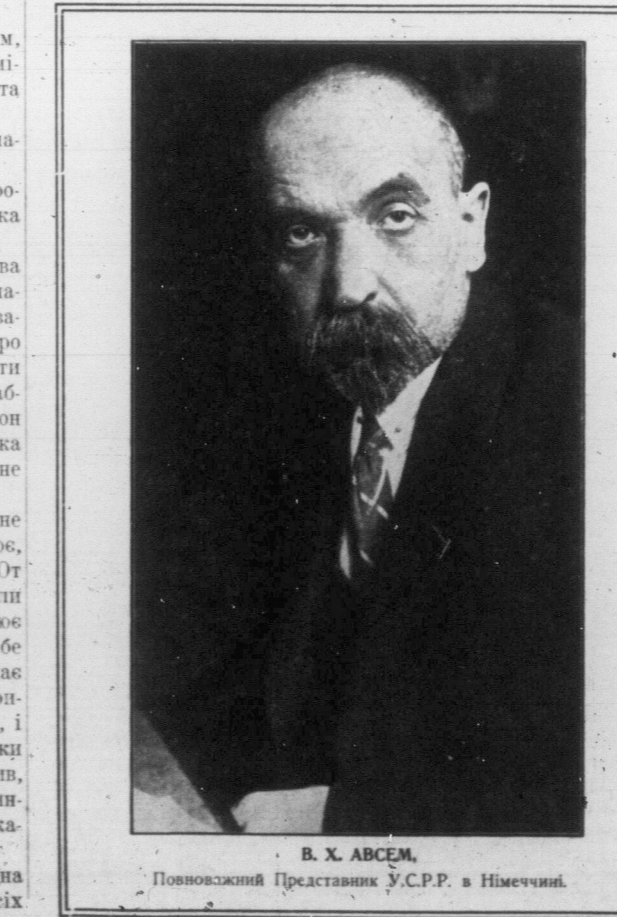
Отже суть рад полягає в тім, що всяким селом, всяким містом править сам селянин та робітник.

А що зробила радянська влада для трудящого народу? Вона зробила те, чого не зробила й не могла зробити ніяка інша влада.

Як тільки вибухла жовтнева револуція та повалено тимчасовий уряд (Керенського) зараз видано декрет (закон) про те, щоб у поміщиків забрати землі, а у капіталістів — фабрики й заводи. Такий закон могла видати тільки радянська влада, бо це й є самі селяне та робітники.

А селянин добре знає, що не поміщиків, що сам не працює, треба залишити землю. От узали всю землю та й віддали селянам — тим, хто працює над нею, тим, хто сам на себе робить. Так само добре знає кожний робітник, що на фабриці працює він та його брати, і що фабрикант сидить тільки на його ший. От він і вирішив, що всі фабрики й заводи повинні перейти у власність держави.

Такого ладу не знає ні одна держава в світі. Бо по всіх

В. Х. АВСЕМ, Повноважений Представник У.С.Р.Р. в Німеччині.

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Published semi-weekly by the Ukrainian Labor News Ass'n
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St.,
Winnipeg, Man.

Subscription per year \$4.00
Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"

газета для робочого люду — виходить два рази на тиждень:
В СЕРЕДУ І СУБОТУ.

Видає Стіваришення "Українських Робітничих Вістей".

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непомічених в газеті рукописів не звертається, або що допускатель виразно зазначить, що бажає звороту своєї рукописи на случай її непоміщення та залучить поштовою марку на її пересилку.

ЩО ДАЛА ЖОВТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКИМ ПРАЦЮЮЧИМ МАСАМ?

Коли ми говоримо про жовтневую революцію 1917 року в Росії, то говоримо виключно, як класово свідомі робітники. Революцію викликали і перевели повстання робітників і селян, і вона набула великого значіння не тільки на землях бушної Росії, але також в цілому світі. Однак тому, що цей великий історичний факт мав місце власне в Росії, а не донебудь в Австрії чи Африці, свідомі вороги українського робітництва — сілі патріоти, з скарженою ненавистю відносяться до жовтневої революції, мовляв, "це кацапське". Не будемо задрмакуватися над цими безглуздими — порокиними словами, бо для нас немає значіння територія або національне походження. Працюючі цілого світа, об'єднані спільними інтересами і боротьбою з капіталістичною неволею, творять одну родину, один трудовий колектив. У внутрішньому житті вони поділялися і поділяються на національності, окремі мови та звичаї, розуміється, тільки з природної — життєвої необхідності. І в цьому й річ, що жовтнева соціальна революція 1917 року в Росії набула міжнародного значіння. Вона вказала всесвітньому робітництву, що сила працюючих досі була до захвачення політичної і господарської влади від буржуазії. Вказала, як можна соціалістичні змагання перенести в діло. Видвинула нові способи боротьби і скріпила риди класово свідомого робітництва в цілому світі. З вибухом жовтневої революції, людство поділилося на два ворожі табори: працюючих і виснажувачів. Хоч до цього часу цей поділ існував, але різниці одних і других не була так ядро підкреслена. З вибухом революції в Росії — в цілому світі вирости міцні комуністичні партії, які й заставили буржуазію рахуватися з робітничим рухом. Хоч в деяких країнах партії не встигли об'єднати цілу робітничу масу через варварські репресії з боку залицяної буржуазії, вестакі повільно, шляхом організації й освіти класова свідомість росте з небувалою швидкістю.

Коли сьогодні, в цілому світі говориться про жовтневую революцію в Росії, то під цим розуміється територія тодішньої Росії, в склад якої входили землі заселені перосієльським населенням. Для нас, українських робітників зрозуміло і ясно, що початок революції мав місце в Петрограді, і блискавкою поширився по інших землях, між іншим також по Україні.

Жовтнева революція застала український працюючий народ в стані національного пробудження. Але маси робітників та селян, яких затуманювали вірні слуги дрібнобуржуазного російського уряду Керенського — Центральної Рада, більшість станули по боці повстаного пролетаріату і почали боротьбу за Владу робітничо-селянського Рад. Не помогли й жорстокі, катованія німецьких генералів, яких покликвала Центрально Рада для здавлення української соціальної революції. Не поміг й гетьман Скоропадський своїми офіцерськими карними ескадронами, що масово вешали і розстрілювали українських робітників та селян. Не вгамований дух революції розгорювався все більше і більше. Стрімголов полетіла Центрально Рада гетьман, німецьке військо. Але, як з під землі вирости нові "опікуни" в ролі Петлюри й Винниченка, що й почали нову боротьбу з революційним робітництвом та селянством. Правда, не довго, бо протягом 2-ох місяців не стало й сліду з рідних катів. Над Україною замаєв Червоний прапор, а влада перейшла в руки робітничо-селянського рад. Всі пізніші спроби української контрреволюції не принесли ніяких успіхів. Ані славний "союз" з польськими панамі "отамана" Петлюри, ані дружки переговорів з французькими генералами і бароном фон Врангелем не змогли задіяти революції на Україні. Чому? А тому, що працюючі маси переконалися де правда а де обман. Була Центрально Рада — робітничка й селянська година безглуздими патріотичними фразами, надіями і давнім кнутом буржуазного закону. Фабрики залишилися в руках капіталістів, за землю ждали від селянства грошей. Був гетьман — була кров, шибешниця, контр-буржуї. Була Директорія У.Н.Р. Петлюри й Винниченка, повторилася части Центральної Ради. І хіба-ж можна було вірити в порожні слова дрібнобуржуазії поневоленому робітничові й селянщині? Не дивини, що в дечому й відстаді українські маси позбулися швидко всіх самозванчих "урядів" і життям боролися радянську владу.

Що-ж дала соціальна революція українським працюючим масам? Перш усього національну і соціальну волю і власну робітничо-селянську державу — Українську Соціалістичну Радянську Республіку.

Національна воля: повне признання української культури і мови. Великий розвиток українського трудового народу. Українські школи всіх ступенів, від диточих садків, народних шкіл, до університетів.

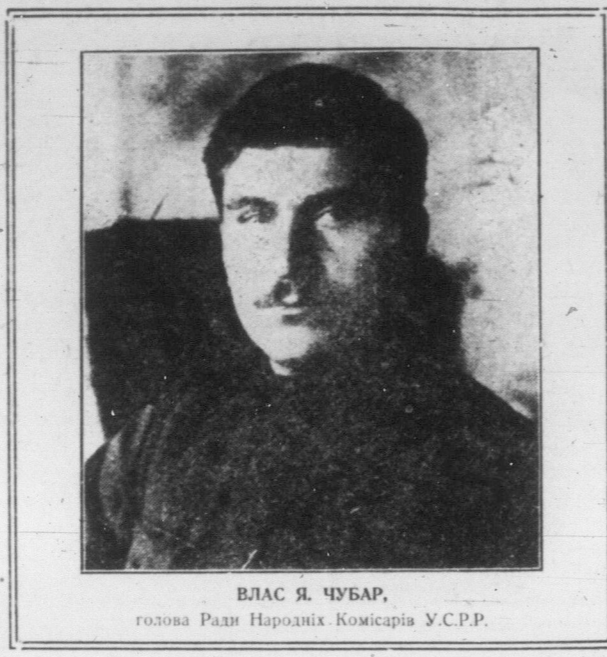
Соціальна воля: знищення панування власницького капіталу, великих і менших панських маєтків, скасування монастирських і панських великих посіделей, відбрана всіх прав патрорудним елементам, заведення твердої диктатури працюючих, передача фабрик в робітничі користування.

На основі самоозначення народів — українські трудові маси створили самостійну радянську республіку, яка по власному бажанню увійшла в федерацію (спілку) з російською, білоруською, кавказькою, грузинською і ин. республіками.

Хто давав всі ці права? Хто творив соціалістичну Україну? Сам український працюючий народ, через своїх виборців-делегатів в Радах.

Як-би не жовтнева революція — революція робітництва й бідного селянства, працюючий народ України стотав би ще довго в неволі українського штицтва, дрібнобуржуазії, в ролі Петлюри, Винниченка, Скоропадського, або кого іншого. Жовтнева революція в Росії отворила очі українським робітникам і селянам і примірно доказала, що тільки робітничо-селянська радянська влада може заспокоїти і боронити інтереси працюючих.

Шляхом довгої революційної боротьби, шляхом безстрашної саможертви з боку української бідноти, Україна залишилася окремою державою, з окремим власним урядом, в тісній спілці з Радянською Росією і іншими соціалістичними республіками Сходу. Хоч було чимало помилок за останні роки, головню в час хаосу революції, але помилки ті виправлені, або виправляються. Соціалістична Україна, держава робітництва й сільського бідноти після довголітньої боротьби — приступила до будування нового життя. Національне питання вирішено в Радянській Спілці Республік найбільше справедливо. Це одна з перших прав в історії людства. І ми гордо та сміло дивимся вперед, бо знаємо, що в нових радянських трудових йборах відростає і виховується нове соціалістичне покоління, яке міцно держатиме в руках червоний прапор і боронити буде безстрашно всі великі здобутки, які дала українським працюючим масам жовтнева Революція 1917 року.

ВЛАС Я. ЧУБАР,
голова Ради Народніх Комісарів У.С.Р.Р.

ЖОВТНЕВА РЕВОЛЮЦІЯ -- ЕТАП ДО КОМУНІСТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА.

В листопаді (жовтні старого стилю) 1917 року повалено в Росії владу буржуазії та соціал-патріотів і встановлено на її місце владу робітників і селян під проводом більшовиків-комуністів. Однак з приходом до влади комуністів не заведено ще в краю комуністичного устрою. На таку цікавиту переміну соціального устрою потрібно довгих років тяжкої і упертої праці. Крім цього комуністичний лад в Росії і інших Радянських Республіках не може бути заведений в той час, коли всі інші держави світа мають в себе капіталістичний устрій.

Комуністичний лад в Радянських Республіках може настати лише тоді, коли пролетаріат цілого світа повстане проти своїх виснажувачів. Настане час, коли працюючі всіх країв зроблять те саме, що зробили робітники і селяне в Росії та в Україні. Коли-ж влада по всіх краях буде в руках робітників і селян; коли буде встановлена диктатура пролетаріату по цілому світі; коли буржуазія цілого світа, себто світова буржуазія буде повалена, тоді інтернаціональна спілка пролетарів створить такий лад, в яким здійсниться всі її бажання.

І коли настане той час, держава, як така, не буде більше існувати і не потрібна буде тоді класова диктатура. Поки існує буржуазія, поки треба провадити з нею постійну боротьбу, пролетаріат може здійснити свої завдання лише за допомогою влади, за допомогою диктатури своєї класи, але ціля знищення клас, після припинення боротьби в середині їх, всяка диктатура стає непотрібною, зайвою.

Погляди всесвітнього пролетаріату спрямовані нині на Радянський Союз, де диктатура пролетаріату вже здійснюється в формі радянської влади. Перший етап робітників і селян в Радянських Республіках вже перейшли. Його завершила Жовтнева Революція. Радянська влада — це перший крок до створення такого суспільства, в яким не буде поділу на класи, не буде ні буржуазії, ні пролетаріату, а в яким всі люди стануть трудівниками. І перший камінь в будівництві цього нового суспільства поклала Велика Жовтнева Революція, що з року на рік святкується 7. листопада (25. жовтня старого стилю).

І тому ми кажемо нині:
Хай живе великий день Жовтневої Революції!
Пролетарі всіх країн, єднатесь!

Володимир Короленко.

ВОГНИКИ.

Коліс давно, в темній осяній вечері, довелося мені плести по широкій сибірській річці. Нараз, на скруті річки, впереді, під темними горами, блимнув вогник.

Замелькав вогник, сильно, зовсім близько...
— Ну, слава богу! — сказав я радісно — близько нічлі!

Гребець повернувся, глянув через плече на вогонь і знову апатично нахил на весло.

— Далеченько!
Я не повірив: вогник так і стояв, виступаючи вперед з небагровою пітми. Але гребець не помітив: показалося, що дійсно далеко.

Прикметою цих нічних вогнів — приближатися, перемагаючи пітму і блискати, і обігнати, і манити своєю близькістю. Видасться, що ось-ось, це два-три удари веслом, — і дорога закінчена... А тямачом — далеко!

І довго ще плули ми по темній, як чорнота, річці. Кручі і скелі впливали, насувалися і зникали за нами в безконечній далі, а вогник все стояв впереді, переплюваючи і приманюючи, — все так-же близько і все так-же далеко...
Зараз я часто гадаю це і темну річку, затінену скалистими горами, і живий вогник. Багато вогнів і давніше і пізніше маніли не одного мене своєю близькістю. Але — життя плыве все в тих-же берегах, а вогні це далеко. І знову доводиться нахилгати на весла...
Та всетаки... всетаки впереді — вогні!...

УКРАЇНІЗАЦІЯ, КОМІТЕТИ НЕЗАМОЖНИХ СЕЛЯН І ЗЕМЕЛЬНИЙ УСТРІЙ.

На сьомому останньому засіданню Р.Н.К. закінчив і подав на затвердження В.У.Ц.В.К. декрет "про забезпечення рівноправності мов і допомогу розвитку української мови".

Після обговорення цього на VII. Всеукраїнській партійній конференції і на XII. з'їзді Р.П.К. мотивувати цей декрет немає потреби. Крім того, мотивування декрету є в його вступі. І все-ж, підводячи підсумки скоро вже п'ятирічної роботи на Україні, кожний з нас не може не зауважити що існування пролетарської диктатури залежало головню від відношення до неї селянства. Три чверті наших перемог і наших поразок по всіх ділянках, не тільки на фронтах, а і в галузі господарській залежало від цього. Історія всього радянського союзу служить доказом цієї істини, а зокрема підле Комуністична Партія і Радянська влада в відношенню до селянства не мала такого різноманітного й багатого досвіду, як на Україні з її дуже розвиненими дрібно-буржуазними сільсько-господарськими взаємовідносинами. Нині, коли нова економічна політика зміняє на селі дрібно буржуазію, нам ще уважніше треба бути з нашою політикою до селянства. Ми повинні уникати, всього того, що могло б бути в руку класовим ворогам пролетаріату і напрати додержуватися активної політики щодо змінення союзу між селянами і робітниками. Вище згаданий декрет, завдання якого споріднити ще міцніше радянський апарат з селянством України — це новий величезний політичний значіння момент у відношенню робітничої класи до селянства.

Підкреслюючи дані об'єктивні значіння нового декрету про українізацію державних установ, разом з тим, вважаю за потрібне зазначити, що переведення в життя цього декрету залежати від розуміння, ініціативи, твердості і упертості керівників радянських органів.
Від Народніх Комісарів і від голов губерніяльних, окружних, районних Виконкомів, керівників радянських установ залежати, щоб новий декрет, від якого в історії Радянської України лишилося глибокий слід, проведено було якомога швидше і повніше. Своім особистим уважним відношенню до декрету вони повинні дати приклад для всіх співробітників. Вони повинні звернути на українську мову увагу, яка підносить її авторитет і в очах державного апарату і широких міських мас.
Раднарком також ухвалив, а Центральної Виконавчий Комітет затвердив вже нове положення про комісії Незаможних Селян центральну, як і губерніяльні, окружні, районні Комітети незаможних селян одержують таким чином нову конституцію відповідно до наших нових умов. Завдяки новій конституції на чолі кожного району від нині буде два платних виборчих районних представників незаможних селян, котрі зможуть цілком віддатися справі цих останніх. З другого боку, окремим об'єктивним до районних Виконкомів Народного Комісаріату Внутрішніх Справ зазначається користність виборів на голов Комітетів взаємодопомоги кандидатів, виставлених Комітетами Незаможних Селян. Це ще більше зміцнить апарат незаможних селян. Декретом про припинення розкуркулення також затвердженням вже Президією В.У.Ц.В.К. створюється умови для остаточної ліквідації тих спірних питань, що виникли з моменту видання відомого декрету від листопада 1921 року. Від нині відносини між різними категоріями селянства визначатимуться виключно існуючими положеннями цивільного кодексу.
Лишається ухвалити ще декрет "про права, обовязки, пільги і привілеї незаможних селян та комітетів їх", де зве-

більших здобутків пролетарської революції на Україні — Комітети Незаможних Селян.

Нарешті, я хочу звернути увагу ще на один факт. На сьомому передостанньому засіданню Р.Н.К. призначив 14 мільярд. на фонд для переведення внутрішніх селянських земельних устрійних робіт і доручив Уповноваженому намітити в кварталних кошторисах постійні кредити на збільшення цього фонду.

Річ в тому, що земельний устрій дуже занедбаний був при царському уряді, а в силу історичних умов він лишався таким і при радянській владі. Тим часом справа земельного устрою нині набуває далеко більшого значіння, ніж за старих часів. Земельний устрій тепер означає, чи здійснено буде чи ні закон, що оповідає землю національним добром. Як що залишити, щоб на селі земля, якою користуються селяне, розподілялася в залежності від випадку, від доброї воли землевла, від готових ресурсів і можливості виділити за роботу по земельному устрою — то закон про соціалістичне землекористування буде перекурчено. В самому селі потроху складуться земельні взаємовідносини в супереч нашому соціалістичному будівництву. Як що ми вчасно не вирішимо справи земельно устрою, то-б то не дамо потрібних ресурсів і не звернемо належної уваги на цю справу, то вузол земельних стосунків на селі, так заплується, що його розв'язати тільки може з новими революціями. Цьому можна запобігти тільки плановим втручанням і керуванням з боку держави в надзвичайно важливій справі земельно устрою. Без переведення земельно устрою не можна поліпшити методів обробки землі. Поза плановим земельним устроєм неможливо змінення на селі влади незаможних і середняків. Через це я вважаю за потрібне звернути увагу Губвиконкомів і на цей факт. Я гадаю, що з свого боку вони повинні намітити в своїх місцевих кошторисах певні суми на земельний устрій.

Ця стаття припадає на день його призначення на нову роботу, я мушу покинути Україну, і я дозволю собі скористатися цією нагодою, щоб висловити всім товаришам по роботі — Народнім Комісарам й представникам виконкомів й керівникам радянських органів свою товариську подяку за підтримку в роботі Раднаркома на чолі зі мною.

Х. Раковський.

Свобода для капіталу є злочином проти працюючих; рівність спільного і єдиного є злочином проти працюючих.
Швидше догнати всі до одного, чим відстати собі принцип, принцип дисципліни і твердої політики.
Час, коли треба було малювати великі політичні завдання — пройшов.
Завдання піднесення культури — найбільш червоно.
Ленин.

ОЛЕКСАНДРА КОЛОНТАЙ,
Повноважена Представниця С.С.Р.Р. в Швеції.

ПОЛЬЩА ПЕРЕД КАТАСТРОФОЮ.

(Від нашого львівського кореспондента.)

Останній лист з 5. жовтня п. р. писав я Вам, сам не прочувачи, що Польща так скоро пічне летіти в пропасть. Тоді американський долар коштував мільон польських марок, сьогодні за один американський долар платиться вже 1 мільон 800 тисяч польських марок а декуди на чужій біржі і 2 мільони. Польща обмежила з огляду "поліпшення" продукцію паперових грошей. Тому, що друк одного банкнота коштує її поверх 8 тисяч марок, банкноти друкуються тепер тільки великі. Ходять тільки банкноти по 50.000, 250.000, а тепер появились вже по 500.000. В друкі є вже банкноти і по 1 мільйону м.п.

Положення фінансове так страшно, що антанта присадила своїх "фінансових дорадників", а то Англія Уолтон і Франція Беангетта. Щоби робити ошадності, зліквідовано міністерство здоров'я і суспільної гігієни та міністерство почт і телеграфів. Перше приділено до міністерства внутрішніх справ, а друге до міністерства торгівлі. Мало цього, тому, що нема чим платити урядникам, скрізь заряджено "редукцію персоналу", значить, що під зиму викидається людей на вулицю, а крім цього всім урядам заказано приймати нових людей, що покінчили студії на урядову державну службу.

Криза економічна дається головно в знаці міському робітничому та урядничому населенню. Катастрофальний спадок польської марки, події в Німеччині і можливість кожної хвили революції, викликали в Польщі божевілля до рідних. Польська марка падає з години на годину і так само зростає з години на годину доріжжя. Тепер надходить зима, кожний стареється шось захопити до хати. Уряд вивозить і продає за границю шось тільки дається. Наслідком цього ціни шалено ідуть в гору. Щоби щонебудь купити, люде вибираються під скелі цілими ватагами. Тому, що ніхто не спішається продавати щонебудь за безвартісної польської марки, тяжко щонебудь дістати, бо товари поховано.

Хто переходить вулицями Львова, бачить шодня рано і пополуни цілі процесії людей перед скелами з хлібом, мукою і цукром. Жінки, діти, каляки і старці стоять тут через цілу ніч, щоб рано скорше дістатися до скелу та дістати бохончик хліба або ¼ кг. муки чи цукру. Перед нами стоять знані образці з днів фран-

цузької революції. Картина боротьби Парижа за хліб. Робітник нік не в силі заробити на це, щоб прохарчувати себе і свою рідню. Про це, щоб щонебудь купити з біля чи однієї нема й мови. Сорочка коштує тут близько 1 мільйон марок, а пара звичайних черевик 3 мільйони марок а та й більше.

Щоб можна прохарчуватись, треба-б заробити хіба долари, а не безвартісної польської марки. Пересічний заробок виносить 2 мільйони марок місячно, це є 1 долар і 35 центів в приближенню. Жий з цього. Деякі тільки професії, як друкарі, заробляють більше. Але й тут знова криза. Папір подорожів значно. Газети з днем 10. жовтня підносять ціну примірника на 10 тисяч пол. мар. Зменшується отже число тих, що купують газету чи книжку, бо вона за дорога для них. Друкарські робітники остають без праці. У Львові, приміром 30% друкарів без праці.

Це відібється шкідливо на культурі та освіті в краю, це обнизить культурний ступінь населення. Та буржуазний уряд Польщі це мало обходить. Йому освіти широких мас не потрібно. Щоби робітники не мали змоги в своїх товариствах та організаціях просвічуватись, польська буржуазія наложила на робітничу освіту податок.

Вчера вернув я зі Станиславова. Товариші з робітничого товариства "Воля" говорили мені, що тамошне воевідство видало розпорядок, що мається побирати від товариств оплату. І так за урядження відчиту 120 тисяч п. м., за урядження представлення або забави 600 тисяч п. м.

Це нігде в ніякому культурному краю нечуваний податок. Очевидно, що він спараліжує цілий рух по робітничих товариствах, бо де взяти грошей, щоб такий податок заплатити? Робітник має остати темником, бо так хоче елита буржуазія в Польщі, бо це вигідніше для її панування.

Чи це врятує Польщу? Вона знаходиться тепер в такому стані, що ледви чи можливий є з нього який ратунок. Ратуватись знова так, як це робила царська Росія — а так тепер робить шляхетська Польща — ледви чи доведе до крапної ціли. Викличе хіба революцію. Це є те, перед чим тепер опинилась шляхетська буржуазія Польща.

Львів, 8. X. 1923.

СЕЛО НА ГАЛИЦЬКОМУ ПІДКАРПАТТЮ.

Цяком відмінний вигляд приняло село Підкарпаття коли порівнаємо його з першим ліпшим селом Поділля чи іншої частини Східної Галичини. І розвій йшов лишими дорогами на галицьких рівнинах, як на Підгір'ю і високих горах. Коли на рівнинах майже все населення займалося земельно-господаркою і там не розвивувався ніякий промисел, то на Підкарпаттю розвивалася чимраз то завзятіша експлуатація мінеральних і деревних богаств.

Надвизка-населення, котра до війни емігрувала за океан з тих околиць, де починався розвивати промисел, як повіті Дрогобицький, Стрийський, Калущинський і другі, дала якнайменшу скількість робітничої еміграції, бо ті, що являлись надвизкою при рільному хазяйстві, знайшли працю чи то прч нафтовому, чи деревному промислі Підкарпаття. І коли відкинемо найвищі верхи карпатських гір, то побачимо, що населення Підкарпаття є найгустіше в цілій Галичині. Стрічаємо цілий ряд майже робітничих міст, як Дрогобич, Стрий, Болехів, Калущ, Долина і цілий ряд робітничих сіл і місточок, як Сколе, Брошнів, Ріпне і ціла та маса сіл, в яких працює в

деревному або нафтовому промислі. Коли порівняти земліничий рух або якість пасажирів, то на підкарпатських залізницях стрічаємо великий пасажирський рух, а пасажирів ці по більшій часті робітники, що спішають на працю до порозкиданих по Підкарпаттю тартаків і нафтових шибів.

Цей вплив капіталу, що поцінився давні навів феодальні відносини галицького села, перемінив майже в протягу посялдіного десятиліття і вигляд підкарпатського села.

В першу чергу зауважуємо майже цілковитий заник давньої селянської ноші, яку заступила фабрична тандита. В другу чергу на Підкарпаттю майже заник вплив повіства, розгвором підкарпатського селянина не є вже, як колись, урожай, погода і т. д., а цікавить його стан зарібків — де можна знайти зарібки, де відкривають нові тартакі або будують шибів.

І сам економічний розклад підкарпатського села цілком інший, як якогось подільського чи іншого села з рівнин хліборобських. Коли там ще можна стрінути велику силу середньо-заможних хазяїн, то на Підкарпаттю бачимо багатодільні села, в переважній більшості карловаті

ПІСЛЯ ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ -- ВІДБУДОВА В РАДЯНСЬКИХ РЕПУБЛІКАХ.

Гимн -- Проклямація.

Благословенний піп!
Благословенний труд!
Благословенна рука
трудовника!
В поті обличчя здобувається хліб,
(набій не дають).
Прилипла ти до праці,
як той поліп,
людино,
Хто цього не бачить, той осліп,
кто цього не знає,
той гине!
Селянине!
Цурко чіпляєсь чепі,
не шкочує ні рук, ні ніг,
вратись знова так, як це робила
царська Росія — а так тепер
робить шляхетська Польща
— ледви чи доведе до крапної
ціли. Викличе хіба революцію.
Це є те, перед чим тепер опинилась
шляхетська буржуазія
Польща.

не тільки твоїй рідні,
не тільки для того дому
і більше нікому —
ні!
плід матері-землі
для всіх!
Не ти його клячав, а сонце й дощ!
Не ти зогрівав його —
праця — тільки й твоєї!
Хай не зменшається сила
могутнього племя,
щоб доля на поле твоє не носила
вогню й меча!
Доглядай добра землі!
Ти вартовий, ти робітник, ти не пан.
Хай зникне з солови твоєї
власницький дурман!
Хто має більше, ніж треба,
— грабіжник.
Хто иншим не дає, голодним, а для себе,
той убиця!
Важь, молоти свій сніп!
В поті лиця здобувається хліб.
Прилипли до праці, як той поліп,
людино!
Будь не-рабом!
Громадянином будь!
Благословенна рука
робітника і рільника!
Благословенний піп!
Благословенний труд!
Хай буде наша трійця свята:
Праця, любов і знамя!
Ігнє обняння —
наша мета.

І вір,
що вродить воно —

СВІДОМЕ УКРАЇНСЬКЕ РОБІТНИЦТВО ВМІСНУВАТИ СВОІХ БОРЦІВ!

11. листопада 1923 року минає рівно рік, як на тюремному подвір'ю в Чорткові впали від куль польських нанів два безсмертні галицькі революціонери — т.т. Мельничук і Шеремета.

Українське робітництво у Вінніпегу відсвяткує цю сумну річницю в суботу 10. і в неділю 11. листопада 1923.

Заходом українських робітничих організацій в суботу, о год. 8.30 вечером в салі Українськ. Робітничого Дому буде виставлена чудова драма в 5-ох діях відомого письменника М. Ірчана

"Дванайцять".

В драмі цій дуже яскраво і вірно представлена історія безстрашної подстанчої ватаги в Галичині осіно 1922 року, її боротьба і тяжкі знущання польської шляхти над гордими силами української бідноти Галичини. Драма написана спеціально для Драматичного Гуртка Укр. Роб. Дому у Вінніпегу і в минулому сезоні зробила незатерте враження на присутніх. Участь бере поверх 50 людей.

В неділю, в честь смілих Борців і в знак пошани їх пам'яті відбудеться

Концерт-Мітінг.

Точніша програма буде проголошена в слідуячому святочному числі "Укр. Роб. Вістей".

Гриць Епик.

ДУМА ПРО ПОХІД НА КИЇВ І ПОЛТАВУ

Застогніло всюдю Жовтнем
Грізно-гучно!
Червоної з Примаченьком нерозлучно
У похід ідуть-збираються
Битись-рубатись,
Ворогам на поталу не даватись-загицатись.
За владу Рад і білку стами,
Сумні латини, кривобоки,
Лани широкі — українські рятувати.
Латки-франти золоті латати.
Волю мати!
Про бідних обати!
Стали вони у похід вирушати,
В степи вилеті,
Край рідні в навів відбирати
Бити їх — знати!
Не одна по козакові та заплакала мати,
"Не плач, сестро,
Дружинишко, мати,
Будемо ми на Полтаву рушати, брати!
Ворогов бити!
Щоб жилось вільно золоті!
Гей, годі-ж тужити, мати!
Не вернусь.
Годі!
Рано раненько,
В січні місяці
Вісімнадцятого року
Під вілжко Примаченька, співав
Рано влігав,
На Полтаву рушав,
Битесь-вмира,
За годину Полтаву здобував-сукав:
"Гей спережітьесь вороги наші!
Вільні козаки!
Не зварил ми з вами
У Харкові каші
Не буде й шум.
Ви козаки й ми козаки.
Та не одна цілв наша.
Думка ваша ворожа,
Для бідних зрадлива-негажа!"
Так червоної в Полтаві відпочивали,
Козаків сідали,
На Київ в нові вирушали
До Києва підступили,
Бились, сукали:
"Харків, Полтава наша!
Хай виросте трава у лотні,
Томі Київ наш своєрідні не буде!
Через Дніпро-річку бродом-брели
Раненько, тихо.
Насуваюсь грізно на панство
Київське лихо.
З військом ворожим
Численням, дужим
Зітнулось козацтво —
Байдуже!
Батько Примаченько злотці
Зібрає-промоває:
"Товариші мої вірні!
Діти бідноти, голі
Обдурили зараз панів лотих
Добьмося вільної волі забутих!"
Двох козаків-наражас-переобдає,
До панів посилає,
Роду їм таку дав-рас:
"Кожить, злотці, що полк силений
З фронту іде з гарматами дужий,
Роззброїтьесь протонце вам!
Битись буде!
Обдурили їх добре!"
Два козаки відігжає,
Полк коні сідалє
У лави стас!
Кулаки сціпляє!
Пропорами червоными
Мас-розвіває!
Летить, мов кулі залі!
На ворогів кричєво налігас
Бе, рубас!
Київ забірас!
Пісню співає!
Товариші Примаченька прославляє,
Пеклом дише! зітхас!
25-го жовтня 1922 р.

ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІ КУРСИ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ.

Щоби дати змогу воєнним інвалідам вивчитись кваліфікованих робіт, Народний Комісаріят Соціального Забезпечення відкриває для них спеціальні професійно-технічні курси в Харкові та в Києві. В Харкові мають бути відкриті в осени курси сільського господарства, електротехніки, краєцтва, шевства, курс вироблювання трикот і палятурний курс. В Києві курс сільського господарства і електротехніки. Інваліди Української Соц. Радянської Республіки організовані в 293 спілках, з яких 156 є виробничими спілками. На Київщині є таких спілок 25 з 3.500 членами, на Волині 17 з 2.650 членами, в Чернігівщині 123 з 2.400 членами і на Харківщині 11 спілок з 956 членами.

Освіта це знаряддя боротьби робітників та селян за комунізм.

Дрогобич, 9. X. 1923.

Жовтень — осінь для буржуазії, весна для пролетарят.
Жовтнева Революція дала:
Землю — селянином
Фабрики — робітничою
Владу — працюючим
і Визволення — Праці!

Земельна Реформа в Румунії.

(Бесарабія й Буковина під румунською окупацією.)

Із страху перед примарами Жовтневої Революції на Сході, та пам'ятаючи ще дуже добре "вразіння" земельних буржуазно-бояре мусія піти на уступки, щоб заспокоїти "земельний голод" селян. Вже з початком 1919 року ухвалив румунський парламент в основі переведення земельної реформи. У вересні цього року прийняв він ось таку постанову: Для добуття землі потрібної для переведення реформи, виласноється дотеперішні великі земельні власники з викупом або й без нього.

Закон розділює "виласненні" на дві категорії:

1. Земельним власникам, що 6-вересня 1919 р. мали більш ніж 1000 га, але, обробляючи її самі, дозволяється оставити 250 га, а все остальне відбирається в них за викупом.

2. Земельним власникам, що від 1. січня 1905 р. віддали землю в аренду, або від 28. листопада 1918 р. до 30. листопада 1921 р. не живуть у Румунії, тільки за кордоном, відбирається вся земля за викупом. Так само відбирається вся земля юридичним особам-інституціям, церквам, то-що — без викупу.

Ціллю закону є: бідним хліборобам-селянам, що мають менше ніж 4 га землі або й не мають нічого, але працюють на ній, дати землю по такій ціні, яка була в 1914 році та уможливити їм сплату ціни купна в ратах через 10—20 літ. Ліси, рудники, копалини забирає держава у своє управлінні без викупу.

Ухвалення цього загального закону в парламенті було неохідне, щоби ратувати молоді румунські державу перед наблизившим революції. Однак те, що парламент ухвалив так легко (зі страху), не так то хутко й радо можна було перевести в дію.

Самі політичні партії, ухвалюючи в основі закон, почали інтерпретувати його перед виборцями-хліборобами з ріжними агітаційними цілями й кожда по своєму.

В Бесарабії, де земельна справа з огляду на суєвості України була дуже горяча, звзис уряд до переведення закону скоро; чималу роллю града при цьому й та обставина, що великі власники були тут, з дуже малими викликами, не Румунії, тільки Москалі, Німці й инш. Тут увійшов закон у життя вже 13. березня 1920 р., на ділі переведений вже в 1919 році, а виставою в 1918 році, коли то селяне самі поділяли землю. (Legea pentru reforma agrara din Basarabia din. 13. Martie 1920 an). Не було часу й було-б дуже небезпечно чекати.

Але иннакше вийшло з земельною справою в інших провінціях. Перелікана спершу боярня, вже під "демократичним" правлінням Вайда-Вороничини та Маню в 1919 році, що обходилася з нею дуже ласкаво, хутко прийшла до себе й набравши сили змогла вже за правління генер. Авереску в 1920 році виявити отверто свої плани й заміри.

В першу чергу роздадено "більшевицьке" робітництво, як авангард революції, а потім уже було ласке застрашити й обдурити політично неорганізоване селянство. Бояре, що творили тепер сами правління, рішилися закласти певні підвалини — цемент для "Великої Румунії" і при тому вратувати, оскільки це можна, свої інтереси. Вони й перевели це таким способом:

У провінціях, де великі власники не Румунії по національності, як у Семигороді, Буковині, Банаті, (в Бесарабії вже було запізно, а вратувати до старого небезпечно), — тільки Мадяри, Німці, Жиди, постановлено оставити при нормі закону з 1919 року, але за то дати дотеперішнім власникам майже в четверо менший викуп ніж у старій Румунії; відібрано землею надіювати тільки селян — Румунів, а ко-

ди таких тут буде замало, то післати туди із старої Румунії, — значить колонізувати.

В старій Румунії норму-мінімум (250 га) повисшено майже вчетверо (до 1000 га) а викуп за виласнену землю підвищено в порівнянні з провінціями (ціна з 1914 р.) майже втрое. Землевласники добилися ще крім того від аграрної центральної Комісії розпорядку, що кожний великий землевласник, який мав довги на своєму маєтку затягнені до 1914 року, може для покриття цих довгів продавати частину (яку? — не сказано) землі селянам з того самого місця, де є та земля і то за висшу ціну, ніж дозволяє закон.

Під покрішкою цього розпорядку й переведено земельну реформу в старій Румунії й на Буковині. Вийшло таке, що закон про реформу з 17. липня 1921 р. для старої Румунії, а з 30. липня 1921 р. для Буковини й Семигороду (Legea r. ref. agr. din Vechiul Regat din 17. Iulie 1921; Legea r. ref. agr. din Bucovina si Transilvania din 30. Iulie 1921), який введено в життя окремими постановами майже два роки пізніше пішло ухвали парламенту з 6. вересня 1919 року, не мав уже значіння реформи, тільки закріплював-вигворене в міжчасі становище. Добитися такого корисного для себе закону про земельну реформу змогли ділчичи-бояре тільки в цей спосіб, що обявили у всіх нових провінціях "стан облоги" й покінчивши, як уже згадало, вперед з революційним робітництвом, а потім уже опираючись на селянина-середняка, який означився класово в Румунії, в останніх роках (він то й купував ту землю від ділчичів, бо селянин-халушник не міг про це й думати), зуміли вже в чисто "демократичний", бо в "парламентарний" спосіб підібрати спеціальний апарат для переведення такої реформи.

Від ухвалення рамового закону про аграрну реформу в 1919 році для всієї держави аж до вироблення подрібних постанов закон для поодиноких областей - провінцій, минуло майже два роки, за який то час багато дечого змінилось в Румунії в некористі сільської бідноти та пролетаріату.

За цей час втворився такий дієвий стан:

1. Законовою основою для переведення земельної реформи послужили правліннями формально: а) закон з 1919 року, а на ділі б) розпорядки про закон для окремих країв та в) розпорядки про спосіб переведення закону.

В звязку з цим повстали для переведення земельного закону в життя ось такі комісії:

1. Громадська аграрна комісія (Comisiunea agrara de ocol), яка складається з 5 членів: в тому числі з трох вірільних (Румунів); начальника громади, священника й управителя школи й двох хліборобів (у старій Румунії з хліборобів, у тому числі одного ділчича-боярина [sic!!!]). Хліборобів призначають до комісії ті три вірільні пани, що по національності — Румуні. Коли священник Румун, то він мусить увійти до комісії, а коли ні (напр. в українських або мадярських селах), то священник Румун сусід може бути членом двох-трьох сільських комісій.

З учителів завжди один буде належати до комісії тому, що в селі їх звичайно 2—5, а управителем є або Румун, або "довірений" уряд (староста). Є між ними тепер напр. на Буковині й чимало українців-рутянів, що були раніше мужами довіря Пана Василька, стовпа буковинського українства*). Отож як бачимо хлібо-

роби не можуть нічого рішати, бо вони в меншості.

2. Повітова аграрна комісія (Comisiunea agrara de ocol). Тут число членів не означене докладно; є їх 5—8, але 4 членів мусить бути вірільними, а саме: повітовий староста, як предсідник комісії, повітовий судія (може також бути і предсідником), повітовий шкільний інспектор і делегат-представник ділчичів; 1—3 членів хліборобів. Щоб бути членом повітової комісії, треба знати румунську мову. (Це означає, що в нерумунських областях хлібороб-селянин дуже рідко попадає в повітову комісію).

3. Краєва аграрна комісія (Com. agr. regionala). Число членів неозначене. Належать до неї: краєвий президент суду, фінансовий радник, інженір, директор краєвого банку, краєвий інспектор, представник ділчичів та 2—3 членів повітових комісій.

Постанови краєвої комісії, яка розділяється і означає як треба (?) виласновати ділчича і в якій мірі, значиться скільки дістається землі селянам і який, є — на основі закону з 1921 року невідлчичи.

4. Аграрний державний Комітет (Comitea agrara). Предсідником є міністер рільництва, який назначає також членів Комітету. Число членів неозначене.

5. Міністерство рільництва — як найвища інстанція.

Тому, що за два роки переведення в практиці цього закону повстало багато зловиживань, а навіть злочинів, прийшло до бурних дебат у парламенті, в часі яких виявилось, що не ведено ніде правильних рахунків, а всі дані щодо кількості землі — офіційно пофальшовані. Тоді то уряд мусів назначити, законом з 28. жовтня 1922 р. (М. О. № 164) при "Аграрному державному Комітеті" спеціальну "Ревізійну Комісію", в якій за короткий час набралось до 1.600 заждень і рекурсив про ріжні зловиживання із сторони ділчичів, а навіть і самих комісій.

При помочи цих ріжних комісій почастило боярам вратувати себе цілком, бо хлібороби, коли й протестували проти безправства, то добитися нічого не могли; вони буди завсідги в меншості. Наслідки цієї реформи такі, що напр. у старій Румунії такі бояре як брати Братяну, князі Стурдза, графи Васильки й инші володіли і далі своїми латифундіями. Вони, що правда, віддали клаткіти непотрібної їм землі голодним селянам, або продали їй дуже вигідно вразу та могли вложити капітал в індустріальні підприємства або в банки, де він працює з дихвою (30% за позичку в Румунії це звичайне зявище) або зробиши таке патріотичне діло, як те, що віддали в Семигороді 93% відібраної землі самим тільки Румунам і то середнякам-куркулям.*)

На Буковині добра релігійного фонду, що представляють одну третину всієї землі, до цього часу ще нерозділені, тільки здаються на "політики", щето на однорічну аренду за дорогі гроші й хабарі. Громадські комісії не функціонують корпоративно, тільки піл-Румун або управитель школи, як предсідник, дає в аренду землю кому хоче, а по правді тому, хто платить більше й окрім того ще дає йому курей, нець та дарових робітників для оброблення поля самого священника.

Повітові комісії тепер взагалі не працюють, а краєва комісія стільки й робить, що збирає від сільських комісій гроші за аренду; частину з них складає в краєвих банках, а більш ніж половину, як це виявилось, витрачає на "масні" дієти членів цих комісій.

Отож як бачимо із "соціально-

*) Це загально знаний на Буковині тип безхарактерних нагачів в користі того, хто має силу і платити гроші. Вони, що звикли служити безкритично і зі сльми послухом Василькові, — будуть служити вському, хто їм платити або хто їх поглаждєть.

*) Ще цікавіше те, що з богатої в ситій Румунії вже почалась еміграція бідних селян до Америки, та б'да, що туди виласують їх тільки в обмежені числі.

*) Румунське населення Семигороду числить усього 45% всієї людності.

рою 29 мільярдів лей, які розійшлися — невідомо куди. Бо з дебат у парламенті (інтерпелляція посла Спаніштяну з 11 мая ц. р.) нічого невияснилось, хіба те, що міністри Агротину зроблено заклад мільярдів крадіжки, та що сигурянца дістає ще й тайні фонди. Населення нових провінцій це дуже добре розуміє і поводиться відповідно. Посівна площа пшениці зменшилась у 1923 р. о 43% а це головний предмет експорту. Одичила боярня, хоче спасти себе тільки "воєнним станом облоги". Але забуває в своїй глупоті, що таке становище і такий спосіб правління не вратували її сусіда, бувшої самодержавної "єдиної і недеміної" Росії. Пожилаєм — побачим, бо історія скаже своє слово і над "Великою Румунією", і то здається може й не дуже забариться з цим.

Д. Прутський.

Повідництво чеського робітничого руху пізнало, яким вузлом необхідно звязати думки здобити пролетарських організацій і їх, як пластичний, однолітний образ, поставити робітничий перед очі.

Вирвано робітничих зпід куражок робітничого продукту праці і поміщено у виставній світлиці, оден коло другого. Зято з його тісної домівки його мистецькі твори, образи, предмети домашнього вжитку, записки, прикраси і вивнесено на простірне місце. Виложено історію його визвольної боротьби в книгах і протоколах, світликах і часописах, судових актах і кариш реакційних законів — і втворено з цього величезний, грандіозний образ. Вислід вистави був цей, що творець бачив свій твір у ясних, правдивих красках, став сучасником перед своїм продуктом в пантеоні праці, почував сильний і втішений твором колективу, до якого належить, набрав певної чоловічої гідності.

Головну вагу при урядженні вистави було положено в тому напрямі, щоб як найбільше видигнути на денне світло творчі праці робітника, вигворених поза його найманцю, виконаних в коротких хвилях відпочинку. Через те на виставу попали фабричні, офіційні продукти, зразкові, мало де видані (чеське скло), а заробила вона від домашніх мистецьких виробів. Появилися у виставній палаті такі дива, як малюнок неодоного шевця і патентована машина краєця, мініатюрна панорама міста Царгороду зі всіми його особливостями, що її ставили для мисті-робітників через 18 років на забавку для пана і т. и.

Розбивши робітничий рух і не давши селянам після переведення такої аграрної реформи ніякої опори та поліпшення їх становища, олігархічна боярня перевела при помочи необмеженого терору й шахрайства (аж до крадіжки гололів виборців) в літку 1922 р. вибори до парламенту й сенату, куди й переперла свою більшість лібералів-маєлюків. Із цю своєю накинено державі нову конституцію в березні 1923 року, в якій осягнуто рекорд "демократичної" Великої Румунії, бо вся суть конституції зводиться тільки до § 128, який дозволяє урядові, коли того забажає, заводити в країну "воєнний стан облоги", чим він і дуже охоче користується, — вся Бесарабія і українська Буковина вже третій рік, а в Семигородщині й Банаті всі робітничі райони вже від пів року знаходяться у такім стані. Для задержання свого панування над недоволеними і пригнобленими національними меншостями та для соціально-го пригноблення всього селянського й робітничого населення мусія олігархія шукати спільника-союзника, якого собі і знайшла в "демократичній" Польщі, що з нею під диктат Франції заключено воєнний союз, який буде служити для "скріплення ладу" в краї, а в головній мірі звертається проти Радянської України й Росії, перед якими сумління цих грабійників не чується чистим. Для цього й держить Румунія 400.000-ну армію, котрої удержання коштує 7.5 мільярдів лей (більше ніж половина державного бюджету).

Та вже що найбільше характеризує "творчу роботу" й відбудову держави цього правління "аграрної" Румунії, так це офіційна статистика ввозу ріжних товарів за границю за першу половину 1922 року (новішої статистики покищо немає):

1. Галянтєрія, конфекція, бавовняні вироби, шовки 404.134.983 лей.

2. Розинки, фіги і инші овоцї 59.552.004.

3. Сільсько-господарські машини, плуги, серпи 12.361.162.

Як бачимо, у Великої Румунії пахне дуже пролитого кровю та потом і тому справаджується так багато парижських перфум та ніжного шовку, а "мужичок-скотинка" хай оре землю деревляним плугом. І це діється головню в нових приєднаних провінціях, у яких сільська господарка стояла вже до війни досить висо-

ко (богата хлібом Бесарабія, вірцеві господарства на Семигороді та Банаті, а Укр. Буковина — це виключно господарська країна з досить високо розвиненим рільництвом і скотарством), а окрім того й буйші правління як австрійське на Буковині, угорське в Семигороді при помочи "Краєвих Культурних Рад" а на Бесарабії "земство" все таки робили позитивну і підмогають роботу через дешевий кредит, дешеві машини, інструкторів та агрономів, сільсько-рільничі школи. Того всього тепер зовсім немає, бо Румунія, як буйша чисто "балканська" держава, яка раніш чогось подібного в себе не знала, так і тепер ще не "встигла" чогось подібного зробити. За те встигло теперішнє правління братяну і попередє прав. Авереску ревізіювати і твердити "цінами на хліб зрабувати в населення за 24

року 29 мільярдів лей, які розійшлися — невідомо куди. Бо з дебат у парламенті (інтерпелляція посла Спаніштяну з 11 мая ц. р.) нічого невияснилось, хіба те, що міністри Агротину зроблено заклад мільярдів крадіжки, та що сигурянца дістає ще й тайні фонди. Населення нових провінцій це дуже добре розуміє і поводиться відповідно. Посівна площа пшениці зменшилась у 1923 р. о 43% а це головний предмет експорту. Одичила боярня, хоче спасти себе тільки "воєнним станом облоги". Але забуває в своїй глупоті, що таке становище і такий спосіб правління не вратували її сусіда, бувшої самодержавної "єдиної і недеміної" Росії. Пожилаєм — побачим, бо історія скаже своє слово і над "Великою Румунією", і то здається може й не дуже забариться з цим.

Д. Прутський.

Повідництво чеського робітничого руху пізнало, яким вузлом необхідно звязати думки здобити пролетарських організацій і їх, як пластичний, однолітний образ, поставити робітничий перед очі.

Вирвано робітничих зпід куражок робітничого продукту праці і поміщено у виставній світлиці, оден коло другого. Зято з його тісної домівки його мистецькі твори, образи, предмети домашнього вжитку, записки, прикраси і вивнесено на простірне місце. Виложено історію його визвольної боротьби в книгах і протоколах, світликах і часописах, судових актах і кариш реакційних законів — і втворено з цього величезний, грандіозний образ. Вислід вистави був цей, що творець бачив свій твір у ясних, правдивих красках, став сучасником перед своїм продуктом в пантеоні праці, почував сильний і втішений твором колективу, до якого належить, набрав певної чоловічої гідності.

Головну вагу при урядженні вистави було положено в тому напрямі, щоб як найбільше видигнути на денне світло творчі праці робітника, вигворених поза його найманцю, виконаних в коротких хвилях відпочинку. Через те на виставу попали фабричні, офіційні продукти, зразкові, мало де видані (чеське скло), а заробила вона від домашніх мистецьких виробів. Появилися у виставній палаті такі дива, як малюнок неодоного шевця і патентована машина краєця, мініатюрна панорама міста Царгороду зі всіми його особливостями, що її ставили для мисті-робітників через 18 років на забавку для пана і т. и.

Розбивши робітничий рух і не давши селянам після переведення такої аграрної реформи ніякої опори та поліпшення їх становища, олігархічна боярня перевела при помочи необмеженого терору й шахрайства (аж до крадіжки гололів виборців) в літку 1922 р. вибори до парламенту й сенату, куди й переперла свою більшість лібералів-маєлюків. Із цю своєю накинено державі нову конституцію в березні 1923 року, в якій осягнуто рекорд "демократичної" Великої Румунії, бо вся суть конституції зводиться тільки до § 128, який дозволяє урядові, коли того забажає, заводити в країну "воєнний стан облоги", чим він і дуже охоче користується, — вся Бесарабія і українська Буковина вже третій рік, а в Семигородщині й Банаті всі робітничі райони вже від пів року знаходяться у такім стані. Для задержання свого панування над недоволеними і пригнобленими національними меншостями та для соціально-го пригноблення всього селянського й робітничого населення мусія олігархія шукати спільника-союзника, якого собі і знайшла в "демократичній" Польщі, що з нею під диктат Франції заключено воєнний союз, який буде служити для "скріплення ладу" в краї, а в головній мірі звертається проти Радянської України й Росії, перед якими сумління цих грабійників не чується чистим. Для цього й держить Румунія 400.000-ну армію, котрої удержання коштує 7.5 мільярдів лей (більше ніж половина державного бюджету).

Та вже що найбільше характеризує "творчу роботу" й відбудову держави цього правління "аграрної" Румунії, так це офіційна статистика ввозу ріжних товарів за границю за першу половину 1922 року (новішої статистики покищо немає):

1. Галянтєрія, конфекція, бавовняні вироби, шовки 404.134.983 лей.

2. Розинки, фіги і инші овоцї 59.552.004.

3. Сільсько-господарські машини, плуги, серпи 12.361.162.

Як бачимо, у Великої Румунії пахне дуже пролитого кровю та потом і тому справаджується так багато парижських перфум та ніжного шовку, а "мужичок-скотинка" хай оре землю деревляним плугом. І це діється головню в нових приєднаних провінціях, у яких сільська господарка стояла вже до війни досить висо-

ко (богата хлібом Бесарабія, вірцеві господарства на Семигороді та Банаті, а Укр. Буковина — це виключно господарська країна з досить високо розвиненим рільництвом і скотарством), а окрім того й буйші правління як австрійське на Буковині, угорське в Семигороді при помочи "Краєвих Культурних Рад" а на Бесарабії "земство" все таки робили позитивну і підмогають роботу через дешевий кредит, дешеві машини, інструкторів та агрономів, сільсько-рільничі школи. Того всього тепер зовсім немає, бо Румунія, як буйша чисто "балканська" держава, яка раніш чогось подібного в себе не знала, так і тепер ще не "встигла" чогось подібного зробити. За те встигло теперішнє правління братяну і попередє прав. Авереску ревізіювати і твердити "цінами на хліб зрабувати в населення за 24

року 29 мільярдів лей, які розійшлися — невідомо куди. Бо з дебат у парламенті (інтерпелляція посла Спаніштяну з 11 мая ц. р.) нічого невияснилось, хіба те, що міністри Агротину зроблено заклад мільярдів крадіжки, та що сигурянца дістає ще й тайні фонди. Населення нових провінцій це дуже добре розуміє і поводиться відповідно. Посівна площа пшениці зменшилась у 1923 р. о 43% а це головний предмет експорту. Одичила боярня, хоче спасти себе тільки "воєнним станом облоги". Але забуває в своїй глупоті, що таке становище і такий спосіб правління не вратували її сусіда, бувшої самодержавної "єдиної і недеміної" Росії. Пожилаєм — побачим, бо історія скаже своє слово і над "Великою Румунією", і то здається може й не дуже забариться з цим.

Д. Прутський.

Повідництво чеського робітничого руху пізнало, яким вузлом необхідно звязати думки здобити пролетарських організацій і їх, як пластичний, однолітний образ, поставити робітничий перед очі.

Вирвано робітничих зпід куражок робітничого продукту праці і поміщено у виставній світлиці, оден коло другого. Зято з його тісної домівки його мистецькі твори, образи, предмети домашнього вжитку, записки, прикраси і вивнесено на простірне місце. Виложено історію його визвольної боротьби в книгах і протоколах, світликах і часописах, судових актах і кариш реакційних законів — і втворено з цього величезний, грандіозний образ. Вислід вистави був цей, що творець бачив свій твір у ясних, правдивих красках, став сучасником перед своїм продуктом в пантеоні праці, почував сильний і втішений твором колективу, до якого належить, набрав певної чоловічої гідності.

Головну вагу при урядженні вистави було положено в тому напрямі, щоб як найбільше видигнути на денне світло творчі праці робітника, вигворених поза його найманцю, виконаних в коротких хвилях відпочинку. Через те на виставу попали фабричні, офіційні продукти, зразкові, мало де видані (чеське скло), а заробила вона від домашніх мистецьких виробів. Появилися у виставній палаті такі дива, як малюнок неодоного шевця і патентована машина краєця, мініатюрна панорама міста Царгороду зі всіми його особливостями, що її ставили для мисті-робітників через 18 років на забавку для пана і т. и.

Розбивши робітничий рух і не давши селянам після переведення такої аграрної реформи ніякої опори та поліпшення їх становища, олігархічна боярня перевела при помочи необмеженого терору й шахрайства (аж до крадіжки гололів виборців) в літку 1922 р. вибори до парламенту й сенату, куди й переперла свою більшість лібералів-маєлюків. Із цю своєю накинено державі нову конституцію в березні 1923 року, в якій осягнуто рекорд "демократичної" Великої Румунії, бо вся суть конституції зводиться тільки до § 128, який дозволяє урядові, коли того забажає, заводити в країну "воєнний стан облоги", чим він і дуже охоче користується, — вся Бесарабія і українська Буковина вже третій рік, а в Семигородщині й Банаті всі робітничі райони вже від пів року знаходяться у такім стані. Для задержання свого панування над недоволеними і пригнобленими національними меншостями та для соціально-го пригноблення всього селянського й робітничого населення мусія олігархія шукати спільника-союзника, якого собі і знайшла в "демократичній" Польщі, що з нею під диктат Франції заключено воєнний союз, який буде служити для "скріплення ладу" в краї, а в головній мірі звертається проти Радянської України й Росії, перед якими сумління цих грабійників не чується чистим. Для цього й держить Румунія 400.000-ну армію, котрої удержання коштує 7.5 мільярдів лей (більше ніж половина державного бюджету).

Та вже що найбільше характеризує "творчу роботу" й відбудову держави цього правління "аграрної" Румунії, так це офіційна статистика ввозу ріжних товарів за границю за першу половину 1922 року (новішої статистики покищо немає):

1. Галянтєрія, конфекція, бавовняні вироби, шовки 404.134.983 лей.

2. Розинки, фіги і инші овоцї 59.552.004.

3. Сільсько-господарські машини, плуги, серпи 12.361.162.

Як бачимо, у Великої Румунії пахне дуже пролитого кровю та потом і тому справаджується так багато парижських перфум та ніжного шовку, а "мужичок-скотинка" хай оре землю деревляним плугом. І це діється головню в нових приєднаних провінціях, у яких сільська господарка стояла вже до війни досить висо-

ко (богата хлібом Бесарабія, вірцеві господарства на Семигороді та Банаті, а Укр. Буковина — це виключно господарська країна з досить високо розвиненим рільництвом і скотарством), а окрім того й буйші правління як австрійське на Буковині, угорське в Семигороді при помочи "Краєвих Культурних Рад" а на Бесарабії "земство" все таки робили позитивну і підмогають роботу через дешевий кредит, дешеві машини, інструкторів та агрономів, сільсько-рільничі школи. Того всього тепер зовсім немає, бо Румунія, як буйша чисто "балканська" держава, яка раніш чогось подібного в себе не знала, так і тепер ще не "встигла" чогось подібного зробити. За те встигло теперішнє правління братяну і попередє прав. Авереску ревізіювати і твердити "цінами на хліб зрабувати в населення за 24

року 29 мільярдів лей, які розійшлися — невідомо куди. Бо з дебат у парламенті (інтерпелляція посла Спаніштяну з 11 мая ц. р.) нічого невияснилось, хіба те, що міністри Агротину зроблено заклад мільярдів крадіжки, та що сигурянца дістає ще й тайні фонди. Населення нових провінцій це дуже добре розуміє і поводиться відповідно. Посівна площа пшениці зменшилась у 1923 р. о 43% а це головний предмет експорту. Одичила боярня, хоче спасти себе тільки "воєнним станом облоги". Але забуває в своїй глупоті, що таке становище і такий спосіб правління не вратували її сусіда, бувшої самодержавної "єдиної і недеміної" Росії. Пожилаєм — побачим, бо історія скаже своє слово і над "Великою Румунією", і то здається може й не дуже забариться з цим.

Д. Прутський.

Повідництво чеського робітничого руху пізнало, яким вузлом необхідно звязати думки здобити пролетарських організацій і їх, як пластичний, однолітний образ, поставити робітничий перед очі.

Вирвано робітничих зпід куражок робітничого продукту праці і поміщено у виставній світлиці, оден коло другого. Зято з його тісної домівки його мистецькі твори, образи, предмети домашнього вжитку, записки, прикраси і вивнесено на простірне місце. Виложено історію його визвольної боротьби в книгах і протоколах, світликах і часописах, судових актах і кариш реакційних законів — і втворено з цього величезний, грандіозний образ. Вислід вистави був цей, що творець бачив свій твір у ясних, правдивих красках, став сучасником перед своїм продуктом в пантеоні праці, почував сильний і втішений твором колективу, до якого належить, набрав певної чоловічої гідності.

Головну вагу при урядженні вистави було положено в тому напрямі, щоб як найбільше видигнути на денне світло творчі праці робітника, вигворених поза його найманцю, виконаних в коротких хвилях відпочинку. Через те на виставу попали фабричні, офіційні продукти, зразкові, мало де видані (чеське скло), а заробила вона від домашніх мистецьких виробів. Появилися у виставній палаті такі дива, як малюнок неодоного шевця і патентована машина краєця, мініатюрна панорама міста Царгороду зі всіми його особливостями, що її ставили для мисті-робітників через 18 років на забавку для пана і т. и.

Розбивши робітничий рух і не давши селянам після переведення такої аграрної реформи ніякої опори та поліп

МІСІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРОЛЕТАРІАТУ.

Богатом з товаришів цей заголовок видається може надто претензійним. Чим таким різниться український пролетар від усього іншого, щоб можна було ставити питання про його особі, спеціальну місію в розвитку світового робітничого руху? Коли шукати тих відмінностей там, де їх шукає буржуазія — в національній психології, душі тощо, — то це було б просто дурницею: адже потреби боротьби світового робітництва переважають усе національне...

Розуміється, суть не у внутрішнім, а в зовнішнім. Зовнішнім же для суспільної класи є в першу чергу суспільство, а в другу природа. Щодо першого пункту, то український пролетаріат живе в трьох суспільствах: соціально-радянському, штучно-буржуазному польському і в соціально-капіталістичному американському. Практика життя свідчить, що напрямком руху українського пролетаріату в усіх цих трьох суспільствах — одинковий. Повставши проти рідної буржуазії, український пролетаріат вступає в спілку з російським; п'ять років спільної боротьби загартували цю спілку і формально вона виявилася в Радянському Союзі. Так само й у Польщі. На передній бої в Радянську Польщу і за об'єднання Галичини з Радянською Україною — а ми таки не знаємо й справді стоїмо на передній бої — авангард українського пролетаріату в Галичині налагоджує найтіснішу співпрацю з польським пролетаріатом; а це ж — найперша умова успіху революції в Польщі, бо таким чином у Галичині й на Волині створюється Вандея навірит, на превелику злість суцільним вандейцям з Quai d'Orsay. Що-ж до Америки (а Канадою включно), то не дивлячись на величезний інтерес, що з ним американський український пролетаріат стежить за розвитком революції на Україні, не дивлячись на численні жертви грошима й людьми на цю революцію — все-ж він ані на одну хвилину не спілкується на так сказати-б, український "поалей-ціонізм". Український американський пролетаріат ані на хвилину не зрадив інтереса національних пролетарських

інтересів, не спіймався навіть на гачок винничківщини. Чому? Тому, що він у практичній класовій боротьбі проти американського капіталізму вже тісно-тісно зєднався з суто американською робітничою класою. І до того-ж зєднався так, що брав на себе й важку відповідальність, мавши певний час в своїх руках провід усього руху. Отже, єдиний в процесі боротьби, — під таким знаком іде розвитку українського пролетаріату в суспільнім оточенні.

Що-ж до природи, то вона така добре знає український пролетаріат. Частина його живе в Європі, частина в Америці, частина в Азії на Далекому Сході. Виключаючи Радянський Союз, де становить за останній час радикальну змінається, український пролетаріат скрізь живе під подвійним тягарем економічного визиску і національного поневолення. А що з цього неминучо походить? Та тільки те, що "молодість і подвійний гніт — класовий і національний — забезпечують революційну сприйнятливість українського пролетаріату в капіталістичних державах і служать запорукою його швидкого і деїного розвитку на шляху комунізму", — як пише тов. Троцький у передмові до українського видання своєї книжки "Тероризм і комунізм", що щойно вийшла з друку накладом "Космосу". І далі: "Пошматованість трудящої України і розпорощення її синів в Європі й Америці можуть виявити себе потужним революційним чинником: молодий, повний непочатих сил, український пролетаріат може стати і, сподіваємось, стане в різних капіталістичних державах могутнім ферментом революції".

Навряд чи можна додати ще щось до цієї короткої, але багато значущої формули. Можна хіба трохи пояснити її та поробити висновки. Від тепер кожному українському робітничові стає ясним, що він борюється й бореться за реальну інтернаціональну трудящого людства не тільки на своїм українським куточку, ні: доля високую український пролетаріат ані на хвилину не зрадив інтереса національних пролетарських

НАДІСЛАНЕ.

ЛІСТ Д-РА КРУТІНКА В ВІНШЕННІ ДО ДИКТАТОРА Д-РА КУРКУЛЕНКА В Д-РА КРУТІНКА

Мій надутий колего Куркуленку! Прости мені за мою воєнну спритність — без титулу і війська, що не можу тебе зловити диням в погоню. Ні, ні, не тому, не дякайся, — а просто тому, щоб зловити і передати тобі мій лист, який твоєю стає адресою, і вивести знова на військову воєнну.

Знаєш Куркуленку, я просто перестав вірити в твоє державу — і оце колективно грошима з надією таємно купую свою власну, — бо як той каже — "в своїй хаті і бублик не бокає".

Слухай мій соловий Куркуленку! Ти мабуть знаєш що поговірять, що коли спитали нігана, що він робив би його наставник королем, то він відповів, що вкрай би хотів і втік би. Даруй за мою отвертість до тебе, що ставало тебе паріати з тим ніганом. Це так і широту до тебе. Та-ж відкопи став королем — п'яти не вкрай. Бо хто таке зробив би, а ще тоді, коли в державній касі воробіть висиріюють. Але дивує мене, що ти, наче камфора — тут був, тут вже й нема. Я просто своїм окуляром не вірю, чи ти за телями водами шукаєш, чи від Нової Громади в старості ходиш, чи такий такий прождо з міста — по воєнному. Що є з тобою, мій дорогий друже? Промови до мене хоч одне тепленьке словечко. Неже-ж на твої нерви впливало те, що не хочу ділитися з тобою дохідом з дивидендів за національними цесарями, що гонили мов той жеребець на аркаї. Буд-ж часи, що ти мал а мені не дав. А впрочи ти це не знаєш, чим між нами спір закінчиться. А ну-ж я ще одурю, подобріаю на тебе та з різким святим дарунком тобі лиш... дая на сіті — і вже маєш. Знаєш, всько на світі буває.

Ага, я трошки відбі від теми. Ти певно готов подумати, що я удостоїв першорядної кваліфікації міністра несправедливості та відрадою і смутку призабув на політичні параграфи. Ні, соколі мій довгокрилий, так воно не є. Я вже себе добре спритував. Я лише питаю тебе, так... в справі формальній. Скажи мені, чого ти так гонити по всіх європейських державних смітинках? Це я недовго вивчав до тебе важку дещу, себто відповів на твій ультимат, заадресований на номер "О" галицької держави у Відні (десь саме в той час, коли ти перемудрував свою державу до Берліна) та одержав її назад, підписав слани і крова, що тебе вже там нема. Довідався я відтак з приватних жерел про твоє існування з Відні і на галічій висладо другу — болюйшій від тамтешньої першої і адресую: Галицька державна диктатура, Берлін, Куркуленку.

Тільки що моя друга з ряду дещу шигала піл дороги... аж тут що бачу... "У.Г." пише, що ти вже в Женеві, стоїш горі ногами на чолі у бюрі галицької держави.

Агі, думаю собі, хто з нас божевільний, — а може ми оба. Головою на чолі... Чому-ж не на в'язках? Тут охопило мене бажання побачити тебе, як ти виглядаєш з головою на чолі, та і радію, що такі наша держава дочекалася чуда — великого, історичного чуда: президент аж з двома головами — одна на чолі а друга на в'язках.

Слухай, Кочевнику всесвітній, чи не задумуєш ти, буває, оце під зиму пітити себе садоводством та нашішати шепи своєї держави по чужих територіях? Перестань-же раз грати ролі той жособи, що на мітлі кризь вікно вибігає по зорі в ніч на Івана Куяйла, бо Швайцарці дуже добре розуміються на шенак-скоро тільки буде криво виглядати, то бігме проженуть тебе на чотири вітри.

А тоді прийде тебе тільки трошки не дайніше. Тоді ось і доміжків, що ти вже з своїм державним апаратом з головою на чолі — в Португалії, або в Данії. А міністрі і генерали рідного краю хоч з кілочків тоді теши. А вже знаєш, що в нас їх тепер ажоркот. Отож добре уважай, щоб з того всього не вийшло як патрістичне свинство — так з боку твого, як і з мого, бо тоді може бути колені, смалені, шкраблені, кишковипускані і на гак вішені...

Любий мій Куркуленку! Послухай мене хоч один раз. Не сердься і не пригадуй собі, як то було за часів української війни під брамою Львова, що було нам приказано не стріляти в війна нашим військам, а в той час Позаяк кулеметами з дільничні снайпа на Львів мов градом... Наші батальони мов снопи вкрили землю від шляхецьких куля... гинули, топилась у своїй власній крові, а стріляти не смів ні один, бо там... жінка.

Чудові спомини, неправда-ж? Слухай, Куркуленку, ось тобі новина. За тобою пошукую не тільки я, але і "У.Г.". Він має для тебе якраз те, за чим ти шукаєш. Еге, має для тебе джоб державного урядовця — і то не за тисячі миль від Галичини, а близько. Скажи мені за те "пенське дзенькуєм", а я тобі розкажу. Ось воно як.

"У.Г." виявив, що президент Чехословаччини Масарик дуже креско бовається з пером в руках на папері за український народ. Гуд бой, Масарик, думаю собі. Вже і "К.Ф." не буде сидіти з заложеними руками — гинне деякий разок в цій справі! О, Масарик дуже великий чоловік. Навіть почав ратувати Україну від далекого Сибіру — теж з головою на чолі Кольчака, Семенова, еге; з далекого Сибіру починав ратувати Україну. Ось так неприємно, як ти

Спільним духом, заохотую працю ми розієм темноту закляту і здобудемо долю собі.

Без науки голод-голод не здолати, Господерства не підняти; Тож грамотні не спити, А неграмотних учити.

Москва, 1. жовтня 1923.

Л. Троцький.

Спільним духом, заохотую працю ми розієм темноту закляту і здобудемо долю собі.

НОВА, ДАВНО ОЧІКУВАНА, ЦІННА КНИЖКА!

Повідомляється всіх товаришів, що "Українські Робітничі Вісти" одержали з Берліна, від Видавництва "Космос", порівняно невелике і ограничене число тільки що виданої ним в українським перекладі незвичайно цінної книжки сирізь нині відомого комуністичного письменника і теоретика Н. Бухарина, п. н.

"ТЕОРІЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛІЗМУ".

Це популярно написаний підручник марксистської соціології, з якого вже нині вчиться пролетарське студентство в Радянських Республіках, і з яким не можна порівнювати жадного дотепер виданого твору що викладає історичний матеріалізм. Це незвичайно цінний твір, на який давно вже очікував жадний знання пролетаріат всього світу. Без цієї книжки не може обійтися ні один свідомий робітник. Кожен робітник, що хоче правильно розуміти основу наук великого пролетарського учителя — Карла Маркса, і правильно розглядати в ході подій та розуміти складну буржуазну "хитру механіку", повинен вчитися з книжки Бухарина — "ТЕОРІЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛІЗМУ", визнаної вже за найкращий підручник для науки по цьому питанню.

"ТЕОРІЯ ІСТОРИЧНОГО МАТЕРІАЛІЗМУ" Бухарина — це об'ємиста книжка в 326 сторін білого друку (великого формату); друкована на дорогім книжковім папері, в незвичайно гарній сильній оправі з витисненим наголовком книжки і назвиском автора на окладинці, і з таким же витисненим золотого коліру друком, з додатком назви Видавництва "Космос", на хребті обгортки.

ЦІНА ЦЕЙ КНИЖКИ ВИНОСИТЬ ЛИШЕ ДВА ДОЛАРИ.

Накладом "Укр. Роб. Вістей" вийшли з друку слідуочі нові книжочки:

З ЖИТТЯ ПЕРВІСНОГО ЧОЛОВІКА І СУЧАСНИХ ДИКУНІВ. — В. Лунневичка, незвичайно цікава популярно написана наукова розвідка з численними ілюстраціями; ціна 25 цт.

ЛЮДСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В ПЕРЕДІСТОРИЧНІМ РОЗВИТКУ. — П. Костенка, однакова того рода наукова розвідка в українській мові, дуже потрібна для кожного, що студіює соціологічні науки; ціна 10 цт.

Замовлення і гроші посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., - - - Winnipeg, Man.

НАГОЛОШЕННЯ.

В річницю вшановання пам'яті наших тов. борців, Мельничука, Шеремети і Цепка, котрі поглигли героїською смертю в нерівній боротьбі з польською шляхтою в ратуській акції; гонимі ворогі і сам утискає так спритно, що й безартичний телеграфом фоді тебе заапані.

Ага, дякую тобі за питання, "Кривз тепер не працюю. Я сказав собі відповідати до того часу, доки фермери не вимоложать збіжжя, а робітники не повернуть зі знів". Що-ж до краших вигадів на будуче, то гої тої тої точно предсказати. А тепер скажи тобі до уха, але ти більше нікому, розумієш — нікому. Тут бач оце паршиве робітничтво чим день кришине — як морально так і матеріально, а наші ко-патріоті гинуть в каблучку, капітулюють — і розумно і фінансово. Навіть в народнім у Бергів краєва скарибція, чи пак бюджет, вичерпався — довгу є парасотка.

Скучно мені, Куркуленку, за тобою і тому кину на цей раз. Не забувай же що адресуєш так: Америка, Європа, Африка, Азія. Про Австралію не згадую, бо вона дуже далеко. А зрештою-ж хто його знає куля тебе-вітер занесе.

Твій в погоні за тобою, Крутінко Семен.

ДАЛШІ ЖЕРТВИ НА СПЛАТУ ДОВГУ У.Р.Д.

П. Угрюнок \$10.00
Ів. Славин 10.00
Петро і Катерина Алабамьєв 10.00
Ів. Ортинський 10.00
Е. Д. Брничка 5.00
Ів. Сорочка 5.00
Д. Камчар 5.00
В. Ворошило 5.00
Н. Андрійчук 5.00
Ів. Петрушка 5.00
М. Кашак 5.00
М. Лехів 5.00
М. Іванчук 5.00
Д. Буцак 2.00
М. Танасійчук 2.00
Д. Беренко 2.00
Д. Лівків 2.00
Г. Джемисон (Англієць) 1.00
Ів. Мамчур 1.00
Олена Федорук 1.00
П. Покуляк 1.00
М. Думка 1.00
А. Черський 1.00
В. Лазарук 1.00

Разом \$105.00
Фін. секр. Влад. У.Р.Д. в Віннепігу.

ПОВІДОМЛЯЮ всіх українських робітників, що я отворив під ч. 553 Селкірк Авеню годинничарську робітню. Направляю годинники весіли і малі, також грамофони, пістолі, перстень, окуляри і т. п. Маю також на продаж нові каліберські річи по дешевій ціні. Заходіть під ч. 553 Selkirk Ave. Тр. Петриш.

ПОШУКУЮ брата Івана Прирковського з Пазьківки, повіт Кішцінь, Буковина. Справа дуже важка. Хто знав би його адресу або він сам хай згадосється до:

Mike Mendryshora
5104 Martin Ave.,
Detroit, Mich. (89)

ПОШУКУЮ Грива Болнарчука і Василь Федюка з села Гермаківки, повіт Боршів Галичина. Хто знав би їх адресу або їх самих прошу написати до:

Fred Szymkiw
Nobel, Ont. (90)

ВИСИЛАЄМО кождому, хто забажає, новий каталог книжок. Пишіть сей час на адресу: Miznarodny Bazar (Ukrainian Book Store), 703 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa. (100)

ЦІННА КНИЖКА

Кожний український робітник в Канаді повинен мати в своїй бібліотеці і користати з цінного наукового твору Юлія Липперта п. н.

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ.

Книжка обнімає 400 сторін друку більшого формату, зі 112 ілюстраціями, напечатана на книжковім папері. На українську мову переклав П. Дятлів.

Ціна цієї книжки \$2.50.

Для відділів і філій Стів. У.Р.Д. та відділів У.С.Р. П. К. тільки за половинну ціну.

Замовлення посилайте на слідуочу адресу:

J. Boychuk
21 Denison Ave.,
TORONTO, ONT.

НОВА КОМЕДІЯ!

Вже вийшла з друку і продається дуже гарна комедія в трох діях Стен-а Зан-ого п. н.

ЯК СВІТ ПІШОВ ДОГОРИ НОГАМИ

Надається до вистави навіть на малих сценах. Спеціальних декораций не вимагає. Ціна 25 центів.

Замовлення слати до:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.

ВЕЛИЧАВИЙ БАЗАР.

Проститься всіх робітників і робітниць о якнайчисленнішу участь; позаяк комітет постарався о много гарних та дорогих річей то й може запевнити кождому повне вдоволення.

Комітет.

ПОШУКУЮ Грива Болнарчука і Василь Федюка з села Гермаківки, повіт Боршів Галичина. Хто знав би їх адресу або їх самих прошу написати до:

Fred Szymkiw
Nobel, Ont. (90)

ВИСИЛАЄМО кождому, хто забажає, новий каталог книжок. Пишіть сей час на адресу: Miznarodny Bazar (Ukrainian Book Store), 703 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa. (100)

"Червоний Шлях" і "Нова Культура"

Товариші!

Замовляйте великий український громадсько-політичний і літературно-науковий місячник "Червоний Шлях" ч. 2., який видається в Харкові під редакцією Г. Ф. Гринька. Місячник "Червоний Шлях" ч. 2. за місяць май 1923 має 311 сторін друку великого книжкового формату коштує з пересилкою \$1.25 (За числом 1-им просимо не писати, бо його не маємо.)

Так само маємо на складі і висилаємо кождому, хто приїде замовлення на місячник "Нову Культуру", ч. 4 за місяць серпень, що виходить у Львові. Ціна цього числа 25 (Попередні числа вичерпані).

Замовлення слати на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., - - - Winnipeg, Man.

СВЯТО - В МОНТРЕАЛІ - СВЯТО!

Старанням Відділів і Товариств Створення Українського Робітничий Дім і Укр. Відділу Р. П. Н.

ВІДСВЯТУЄТЬСЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО ЛИСТОПАДА

В PRINCE ARTHUR HALL 29 PRINCE ARTHUR ST. E.

ПЕРШУ РІЧНИЦЮ

В ЧЕСТЬ РОЗСТРІЛЕНИХ ПОЛЬСЬКОГО ШЛЯХТО-ВІДІЛІВ БОРЦІВ ЗА РАДЯНСЬКУ ГАЛИЧИНУ С. МЕЛЬНИЧУКА І П. ШЕРЕМЕТИ ТА ТРАГІЧНО ПОГИБШОГО ТОВ. І. ЦЕПКА.

Програма свята, яка є дуже богата і цікава, зацікавить до глибини серця кождого, хто прийде віддати свій політичний понійним мученикам.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ! ПОЧАТОК О ГОД. 2. ПОПОЛ.

З товаришеским привітом,
Спільний Виконавчий Комітет.

ЧИТАЙТЕ! — ЧИТАЙТЕ!

УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТИ

Одинокий часник в Злучених Державах, який в дійсності заступає інтереси працюючого люду. Виходить кождого дня окрім неалей.

Обов'язком кождого українського робітника є стати передплатником цього часника. В ній ви знайдете цікаві вісті з цілого світа, як також політичну наукову статті, розвідки, дописи і т. п.

Передплата на рік \$7.00.

Пишіть сейчас на слідуочу адресу:

UKRAINIAN DAILY NEWS
502 East 11th Street
New York, N. Y.

В КРАЇНІ МІЛІАРДЕРІВ.

(Від нашого кореспондента в Берліні.)

Ви там, в Канаді, певно і не уявляєте собі, (як починає себе той чоловік, що розпоряджає мільярдами. А тимчасом — йому зовсім байдужісінько! Чудасі тут, в Берліні, творяться з тими мільярдами. Не знаю, які "чудасі" будуть тут тоді, як ви будете читати цей кореспондентський, але вже й тепер якось воно зовсім несподівано.

Підеш містом і нічого не замінюєш: трамваї, омнібуси, підземні дороги в повнім русі; крамниці торгують, театри грають, кафешантани і ріжні притони переповнені, а придилюються добре — шось воно не теє.

Де не повернешся, всюди люди мінють гроші: долари, фунти, франки, корони і т. д. Мінють чужинці, мінють і Німці. Розуміється, німецькі робітники до тих Німців не зачислені.

Коли я пишу оці рядки (18 жовтня), за американський долар платять 6, 7 і аж до 9 мільярдів марок. За один тільки долар!

Це значить так: Маєте ви долар. За него ви нічого не купите і не пообідаете (в ресторани не будуть мати здачі). Треба вам того долара розмінити на марки. І от ви починаєте бігати по місті та витати, по чому платять за долар. А в Берліні всюди, головин в центрі, є повні спеціальних крамничок, в яких мінють, заграничну валюту.

Прибігли ви до одної крамнички: — По чому долар? — питаєте.

— По три мільярди! Мало. Біжіте до другої. — По чому долар? — По три мільярди п'ятсот мільянів!

Ага! Побіжу даліше. — По чому долар? — По чотири мільярди! — Давай!

Кинуди йому на стіл доларя, а він вам витягнув з під стола чотири мільярди — чотири паки десятиліїонівок, по сто папірців в кожій. Числити не треба. Вони запечатані, тільки з фабрики, ще на руках не були.

Позапахали ви їх в кишені і йдете вулицею та тільки пошвикуєте, а вас мільярди б'ють по стегнах. На зустріч знайомих: — Ти мінвав доларя? — питає.

— А хіба-ж тобі повиназило? — відповідаю, показуючи на кишені. — Скільки дістав? — Чотири мільярди! — Де? — А он в тій буді! — Подупе, там он за углом платять по п'ять мільярдів! — Бре!?

— Би-м так здоров був. — А це-ж я був там тільки десять мінут тому і платили лише по три мільярди! — Ану, ходім та спитаймо там, де ти тільки що мінвав, — каже знайомих.

Гідемо. Проійшло п'ять мінут часу: — По чому долар? — По п'ять мільярдів з половиною! — Ось така то тепер славетна своєю технікою і господаркою Німеччина.

Образована і богата жebraчка.

Курс марки і ціни на ріжні товари йдуть на перегони — того кого перебіжить. * Вчора пообідав за сто мільянів, нині заплатив вже пів мільярда, а завтра?..

сятьок цих папірців? Тоді платите 250-таких папірців.

Світвін ото я вже підешва-ми. А тут ще й дощі. Треба черевиків. І як на лихо, недалеко мого мешкання на розі крамниці з черевиками. І шоби я йшов десять разів в місто на день, то все поглядаю, яка ціна на тих черевиках.

А ціни в берлінських крамниціх виписані є так: на кожій виставленій в вікні річі є число; відтак стоїть по середині вікна табличка, а на ній виписані за порядком ті самі числа, що й на річах, а проти них мільярди.

Оце-ж тоби ціна. Ходжу ото я попри крамниці і облизуюся на черевиків. А ціна на них стоїть від 2-ох до 3-ох мільярдів. Ціна не велика, але за долар тоді платили тільки пів мільярда.

Ото-ж мені не вистарчає. Іду я одного дня рано в місто, — неспримально кожного ранку йду в місто, всі люде йдуть, — стоїть та сама ціна на черевиках. Коли-ж чую — в-місті платять по мільярдів за долар! Ей, та-ж за два долари буду мати черевиків! А що-ж буде, як я розмінюю доларя, а склепар підніє вже ціну о два, або й о три рази вище?

Ні, не мінваю. Сідаю на підземну залізницю і за 9 мільянів жену, щоб подивитися, яка ціна. Приїздаю, дивлюся — та сама ціна.

Знова на підземну і — в місто гроші мінати. Мінваю 3 долари по мільярдів — візьму дорожші, нехай хоч раз буду мати такі черевиків, в яких колись ходили петлюрівські міністри.

Розмінюю і на підземну тай катаю назад. Приїхав, розбігся до вікна і очам своїм не вірю: черевиків коштують вже шість з половиною мільярдів. Став я і чуть не плачу: останні три долари розмінюю, в кишені маю три мільярди, черевиків вже за них не куплю, а тих три мільярди завтра-будуть вартувати 50 центів, як що нині я з ними шось не зроблю.

Біжу до знаковогого. — Змилуйся, позич доларя, або два, нехай вже хоч танші черевиків куплю, але нехай куплю, бо остануся і без грошей і без черевиків.

"Змилувався" знайомих і не тільки позичив доларя, але ще й сам йде зі мною, бо, мовляв, я не практичний.

Заглянули ми мимоходом ще раз на вікно — стоїть та сама ціна: від 5 і пів до 6 і пів мільярдів.

Женемо ми підземкою туди, де долари мінють. Приїхали, питаємо, аж чуюмо: платять 3 мільярди за доларя! Ох! Слава тобі господи, взуюся за чотири долари.

Розмінюю ми ще одного доларя (за три мільярди) а три мільярди я маю в кишені і на підземку. Приїхали, даліше — пішки, бігом до вікна і зирк: черевиків вже коштують 16 мільярдів.

Ай, ай, ай!.. Чуть головою шибни я не висадив. А тут вже пів до шестой, а в шестій склені замикають. Більше доларів розмінити не всіплю, хоч би й мав, а завтра ті, що розмінюю, втрагять вартість.

— Нема що стояти та журитися, — каже мій знайомих. — Сідаймо скорше на підземку і поганяймо на Александер-плац (робітничий район Берліна), а там крамарі не такі спритні і до них все пізніше долітає вістка про упадок марки.

Тому вони певно не всіплю ще підвистити ціл. Сідаємо і йдемо аж в другий кінець міста. Не всіплю...
Вже крамар замикав крамниці, як ми обидва з просьбою насильно втаскали його в крамниці і купили черевиків: за три мільярди!

Кілько це буде на доларя? Як що по тому курсу, що я зрана мінвав, то за три долари, а як по тому, що пізніше ми

обидва мінвали — то за одного доларя. І добрі черевиків. За доларя!

А на другий день рано стояла вже на тих черевиках ціна 18 мільярдів.
І так день за днем відбуваються в Берліні такі перегони. Тепер вже на мільони зовсім не числять. Як що не маеш в

кишені кілька мільярдів, то до ресторану на обід й не покажуйся.

Добре хоч, що Штресеман отримав від парламенту вотум довіря та заздальгид почав друкувати нові мільярдів банкноти.

Мирон.
Берлін, 18. X. 1923.

НА АВДІЄНЦІЮ ДО ПАПІРУСА.

(Фейстон.)

Вичитав головний редактор "Свободи" в американській пресі, що з Великої Британії прибув на спеціальнім кораблі до Злучених Держав якийсь Папірус.

— Папірус? А хто це такий? — думав редактор "Свободи". — Це певно якийсь дипломат Великої Британії... Певно дипломат!..

Взяв він річнички "Свободи" і почав переглядати, чи часом не довідается що про цего "славного дипломата", але безуспішно.

— Папірус, Папірус! — шепотів редактор. — Та чорт його бери! Це має бути якийсь новий дипломат.

Почав редактор "Свободи" телефонувати до всіх "діячів" і протягом одної години скликав всю братію до редакції "Свободи".

— Важна справа, панове! Ось великий англійський дипломат прибув до Америки! — і показав на газету. — Нам треба шось робити. Робити скоро, робити зараз, нині!

— А що-ж робити? — спитав один з присутних, не виявляючи себе, що не знає, що це такий Папірус.

— Сейчас привіт від українського народу в Злуч. Держав, або делегацію в справі Сх. Галичини! Хто стукать, а тому й отвиряють! — додав редактор "Свободи".

— А ви, пане редактор, чули що попередно про цюого дипломата? — спитав один з урядників У.Н.С.

— От маеш! Чув не чув? Це-ж велика особа! Ви, панове вибирайте зпоміж себе делегатів, а я виготовлю меморіал і такі нині вручимо його Великодостойному Папірусови.

Всі згодились. Вибрано делегацію з п'ятиох "найвишніх" українських "патріотів", виготовлено всі "грамоти" і меморіал і делегація ще таки того самого дня пустилась в дорогу на авдієнцію до Папіруса.

День був погідний. Сотки спортсменів вгаляли одні за другими та з великим заінтересованним дискутували про те, хто виграє?

"Наші" прибули на призначене місце.

— Чи тут його ексцеленція

Папірус? — спитав голова делегації одного спортсмена.

— Тут, тут, — відповів той, беручи за жарт слово "ексцеленція".

Делегація підійшла до самої "резиденції" Папіруса і там стрінулась з "адютантом" Папіруса.

— Чи можемо бачити його ексцеленцію Папіруса? — спитав голова делегації, звертаючись до "адютанта".

— Сюр! — відповів "адютант" жартуючи. — Ідіть от в ці двері і його побачите.

"Наші" здивувались, що так скоро можуть побачити його самого.

— Це великі дипломатичні здобутки! — сказав голова делегації, поправляючи краватку.

— Канадійські Українці післали Лойдовн Джорджови лише ширий привіт, а ми Папірусови передамо ширий привіт, меморіал і самі будемо з ним говорити. Навіть наші в Європі здивуються, що ми віднесли такий успіх, — сказав один з делегатів.

— Скажемо, що не признаємо рішення амбасадорів! — додав другий.

— Так остро ні! — перестеріг голова делегації. — Скажемо перше, що домагаємось автономії для Сх. Галичини, а як він нічого собі чоловік і схоже говорити з нами, тоді поставимо домагання в справі незалежності Сх. Галичини.

Підступили вони ближше до дверей, похвалили ковирці та краватки і рушили до середини.

— А "санаванган"! — сказав сердито голова делегації. — Нас одурено! Затурив лайдак! Делегати глянули один на другого і завстиджени вийшли. Вони питали десятки людей: "Де Папірус?" і всі показували в те саме місце.

Делегація вернула назад зі всіми "грамотами" і меморіалом.

Аж в тиждень пізніше всі делегати довідались, що Папірус — це британський кнй, якого спроваджено до Злучених Держав на перегони з другим конем (американським), Зевом.

Папіруса вони в дійсности бачили. І так закінчилась ціла комедія.

Драїака.

РІЖНІ ВІСТІ.

ПЕРЕСТОРОГА ТРОЦЬКОГО ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 27. жовтня. — На конгресі металевих робітників в Москві виголосив народний комісар війни Лев Троцький промову, в якій між иншим зробив слідууючу пересторогу в сторону Польщі:

"Польща мусить дати гарантію, що не буде вмшуватися до класової боротьби, яка під теперішню пору ведеться в Німеччині. В противнім случаю може прийти до дуже важних випадків.

"Польща мусить признати нам вільну дорогу для торгівлі з Німеччиною. Лише тоді можливий є мир між Радянськими Республіками і Польщею. Наша індустрія ніколи не буде в силі побороти трудностей, коли ми не будемо мати вільної дороги через Польщу до Німеччини, аби в цей спосіб уможливити вимну товарів між обома країями".

Польські часописи є переповнені ріжнородними алармучними поголосками про мобілізацію Червоної Армії та про приготавання Радянських Республік до війни з Польщею. Ці поголоски вико-

ристовують польські власти, шоби оправдати свої воєнні приготавання, які переводяться проти Німеччини на приказ Франції.

ДМОВСКИ МІНІСТРОМ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ.

ВАРШАВА, 25. жовтня. — Політична криза в польському правительстві довела до резигнації міністра заграничних справ Сейди. Його місце обняв провідник крайної реакційної партії народних демократів Роман Дмовскі.

Іменовання Дмовского членом кабінету вказує, що контролю в Польщі перейшла цілковито в руки крайної реакції.

СТУДЕНТИ ГОТОВІ ДО БОРОТБИ З ФАШІЗМОМ.

Дня 13. вересня відбулися в Київській Вишій Техніці загальні збори студентів, на яких студент Герасун виголосив реферат присвячений останнім подіям в Німеччині та міжнародній ситуації взагалі.

Молоді студенти, переважно діти сільської бідноти, з надзвичайно великим заінтересованіям та увагою слухали реферату, який був дуже змі-

стовий та ядерний, через що й викликав бурнівні оплески численних слухачів. Одногосно прийнято резолюцію, в якій в імені студентських організацій заявляється, що пролетарське студентство, яке волею революції пісає до вишних шкіл, в потрібний мент кинеться в бій з розшальним фашизмом за визволення робітничої класи і встановлення на цілому світі диктатури пролетаріату.

Порішено вкінці перевести збірку на допомогу німецьким робітникам і завізвати все студентство до складання жертв.

КАЖЕ, ЩО СОВ. РОСІЯ ПРИХОДИТЬ ДО СЕБЕ.

ВАШІНГТОН, 20. жовтня. — До Злучених Держав повернув нещодавно з Європи конгресмен Гемілтон Фіш, який був вчора на авдієнції у президента Куліджа і заявив, що нинішня Росія приходить до себе економічно і фінансово.

Даліше Фіш говорив з президентом про події в Німеччині і сказав, що Німеччина в короткому часі опиниться в обіймах горожанської війни, до якої приведе теперішне правительство Франції своєю політкою.

КВАРТАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ У.Р.Д. В ВІННІПЕГУ!

Подається до відома всім членам відділу Українського Робітничого Дому в Вінніпегу, що кварталні збори відділу відбуються в понеділок, 12. листопада о год. 2.30 по полудни в Укр. Роб. Домі.

Обовязком кожного члена відділу прибути на ці збори. позаяк є важні справи до поалагодження. Заряд.

ПЕРЕДВІБОРЧІ МІТІНГІ

Роб. Партії Канади в 3-ій Варді відбуються в слідууючих місяцях:

В четвер, 8. листопада о год. 8-й вечером в St. Johns Technical school на розі ульиць Салтер і Мекрей.

В п'ятницю, 9. листопада о год. 8-й вечером в King Edward school на розі ульиць Арлінгтон і Селкірк.

Слідууючі мітінги будуть проголошені пізніше.

УВАГА! ТРАНСКОНА! УВАГА!

Заходом Відд. Укр. Роб. Дому і Т-ва "Злука" ім. Рози Люксембург, устроюється в суботу, дня 17-го листопада в Укр. Роб. Домі

ВЕЛИЧАВИЙ КОШИКОВИЙ БАЛЬ,

на котрім запрошується всіх робітників і робітниць міста Транскони.

Музика буде добірна. Початок точно о годині 7.30 вечером.

Ветуп за тикетами.

В неділю дня 18-го листопада точно о годині 2.30 по полудни відбується в У.Р.Д.

ВЕЛИЧАВИЙ ДІТОЧИЙ КОНЦЕРТ,

на котрім будуть виступати молоді музиканти трансконської і вінніпегської діточої мандолінової оркестри.

Отже проситьсся всіх робітників і робітниць взяти численну участь в цих підприємствах.

Спільний Комітет.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

одиноку українську робітничу газету в Галичині

"ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ"

Виходить раз на тиждень.

Передплата для Канади і Злуч. Держав \$2.00 річно.

Гроші посилати в реєстрованим листі на адресу: "ZEMLIA I WOLLA", Lwiw (Lemberg), ul. Ruska 3, East Galicia.

Оборончий Фонд

"УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ВІСТЕЙ".

На покриття коштів процесу "Українських Робітничих Вістей" зложили даліше свої датки слідууючі товариші:

ЕМПАЕР, ОГАПО.		ДРОМГЕЛЕР, АЛТА.	
Посиф Андрейчук	\$5.00	Н. Харик	\$2.00
Лукіян Шулега	2.00	Р. Волошук	2.00
Павло Козак	2.00	П. Грегорійчук	2.00
Павло Нешитий	1.00	Н. Свідерський	1.00
Федор Коневич	1.00	О. Гикавий	1.00
Никола Голубюк	1.00	Ф. Забіяка	1.00
Василь Панцевич	1.00	П. Скакун	1.00
Павло Клепич	1.00	Д. Скакун	1.00
		Д. Пунга	1.00
		М. Мойсюк	1.00
Разом	\$14.00	Разом	\$13.00

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ.		ВЕЛАНД, ОНТ.	
Д. Дзерик	\$2.00	С. Прокопа	\$1.00
Я. Смілий	2.00	Т. Пелишук	1.00
В. Питрига	2.00	В. Матеєк	1.00
Н. Мойса	2.00	М. Дворський	1.00
Н. Р. Стефанець	2.00	О. Пичель	1.00
		І. Деркач	1.00
		Г. Тарновський	.50
		Безіменні	.75
Разом	\$10.00	Разом	\$7.25

ВІННІПЕГ, МАН.		АНГУСВИЛ, МАН.	
І. Шастал	\$1.00	Д. Барановський	\$2.50
Тофан Бас	1.00		
Разом	\$2.00	Разом	\$2.50

ФОРТ ФРЕНЦІС, ОНТ.		ІСТ КИЛДОНАН, МАН.	
П. Козловський	\$3.00	Н. Мирон	\$1.00

Всім жертводавцям редакція і адміністрація "У.Р.В." складають сердечну подяку. Хто слідууючий?

АРЕШТОВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ У ЛЬВОВІ.

По замкненню числа одержала наша редакція з нового жерела коротку вістку, що польська поліція у Львові перевела ревізію в редакції "Землі і Воли" та на приватних помешканнях українських соціалістів. Арештовано кільканайцять осіб.

УВАГА! ПЕРШИЙ РАЗ ЦЕГО СЕЗОНУ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРИ УКР. РОБІТНИЧИМ ДОМІ В ВІННІПЕГУ — відіграється —

В СУБОТУ, ДНЯ 10-ГО ЛИСТОПАДА В УКР. РОБ. ДОМІ В ВІННІПЕГУ

нову знамениту драму в 5. діях відомого пролетарського письменника М. Ірчана п. н.

ДВАНАЙЦЯТЬ

в якій змальована боротьба революційної ватаги, під проводом Мельничука, Шеремети і Цепка, в Східній Галичині. Автор — близький товариш героїв своєї драми — дає чудовий і вірний малюнок боротьби безсмертної слави ватаги дванайцятьох революціонерів і героїської смерти її провідників. Драма "Дванайцять" написана спеціально для Драматичного Кружка У.Р.Д. в Вінніпегу і ставиться на сцені перший раз в цій сезоні. Ширить скрізь вістку про виставу цієї драми.

Пояснення сцен: — Дія перша: в лісі, приготавання до нападу. — Дія друга: напад на двір. — Дія третя: зневіра і полон Мельничука. — Дія четверта: смерть Івана Цепка. — Дія пята: суд в Чорткові і смерть Мельничука і Шеремети.

Вся акція драми відбувається в місяці жовтні-листопада 1922 року в Галичині.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ. ЦІНИ МІСЦЬ: 55, 40 і 27 ЦЕНТІВ. НЕ ЗАБУВАЙТЕ ПРО ДАТУ 3-ГО ЛИСТОПАДА!

Тикети можна завчасу набути в буфеті Укр. Роб. Дому, а в день представлення при насі.